

organitza per al dia 11 de novembre una sessió de cinema.

(Vegeu les pàgines 4 i 8 d'aquest número)

A partir del dia 5 de novembre, es podran adquirir localitats a la nostra Administració.

PELS SEUS FRUITS ELS CONEIXEREU

Un escàndol que no sorprèn

Deu anys enrera, un pensador francès, Alain, aplegà uns quants dels seus Propos escampats en diaris i publicà els Elements d'una doctrina radical. Naturalment, es referia al radicalisme francès, que no té res a veure amb el que s'ha popularitzat per aquestes terres.

No sabem si hi ha cap radical que sigui capaç de formular la doctrina del seu partit, ni ens interessa. Però som molts els que, no havent estat mai radicals, ni ganes, i havent-los mirat sempre de tan lluny com hem pogut, podem proporcionar els elements d'una doctrina, més que radical, lerrouxista.

Ens agrada molt més aquesta designació: lerrouxista, que no pas l'oficial. Sobretot als que, catalanistes de tota la vida, de la nostra infància recordem el *Cu-cu!* i la Solidaritat Catalana.

En primer lloc, l'apellatiu de lerrouxista dona millor la idea d'un partit de cabdillatge, on un home posseeix el poder — tot el poder — espiritual i temporal. Ell mateix, aquest home, reivindicava no pas gaire aquest títol de *caudillo*; els seus no l'hi han negat mai i, quan l'anomenen així, ho fan amb orgull de tenir-lo per tal.

A més a més, durant molts anys, a Barcelona, tots els derivats formats amb el nom del cabdill han tingut una significació més expressiva que l'eufemisme «radical».

En rigor, podria dir-se que el radicalisme és una concepció política, la del partit radical; en canvi, el lerrouxisme és una cosa molt més vasta, ja que és, a més a més d'una concepció política, una moral, una conducta, un concepte total del món, allò que els filòsofs alemanys i Xènius quan pedantja — que és sempre — en diuen *Weltanschauung*.

La llarga i parcialment fructífera actuació lerrouxista a Barcelona ens havia permès de sospitar que s'arribava al lerrouxisme, no per un procés de la raó, sinó obeint a forces secretes del tarannà predisposat; que el lerrouxisme no era una manifestació funcional, sinó orgànica, una determinació temperamental que el lerrouxista es descobria en el mateix espontàniament sense necessitat de cap Institut d'Orientació professional. Essent així es comprenia molt millor que el lerrouxisme no fos estrictament una política, sinó que considerés aquesta com una part de la seva concepció total del món, la part que millor servia per a expandir i satisfer el seu temperament.

Però tot això són elucubracions d'ordre teòric, i és la pràctica el que interessa la majoria de les persones. Doncs bé, pel que fa a la pràctica, la gent del carrer, que només veuen els resultats del lerrouxisme i no poden consultar cap *Quiere usted ser lerrouxista en ocho días?*, no gasten tants embuts, prescindint del procés de gestació i elaboren un concepte del lerrouxisme i dels lerrouxistes que aquests mateixos s'han encarregat de confirmar brillantment.

Doncs, res del que ha passat aquests dies no podia causar una sorpresa massa gran. Si s'ha produït un moviment d'indignació és, no sols per la innocència de la matèria, sinó també perquè s'ha faltat a aquella llei general de les relacions humanes que vol que es bescanviïn valors iguals o serveis iguals; el que no és això, és pillatge o injustícia. Ben entès, dintre una estricta moral, aquesta llei no hauria de jugar en les actuacions des d'un càrrec públic, des del qual es suposa que s'han de servir alts interessos i no pas fer favors a qui els paga.

En el fons, tot plegat ha estat, agreujada, una sobrevivència de l'antiga política que la República va venir a destruir. I és justament contra aquestes sobrevivències que lluita la mentalitat autènticament republicana. Perquè no fóra just atribuir al règim l'escàndol actual, posició que adopten els seus adversaris: cal recordar que sota el règim monàrquic un escàndol així hauria estat ofegat, sota un cop d'Estat i tot, com per les responsabilitats del Marroc. Això sí, tal com el rei tenia intenció de fer amb Marquet, empresari de Deauville i San Sebastián, no es volia atorgar un títol nobiliari a Strauss. Es justament la publicitat donada a l'afer, la seva discussió a plena llum, la millor garantia del règim i a la vegada la demostració que s'ha començat a formar, gràcies al règim republicà, un estat de consciència pública que no pot deixar d'obtenir el complet aclariment dels fets i l'execució d'una justícia en un afer que, als ulls populars, ja està jutjat.

Fet i fet, l'escàndol dels permisos de joc no haurà estat inútil. Haurà permès, si

Els Dijous — Blancs

A l'encreuament d'una avinguda i d'un carrer estret, dos amics plantaren un arbre, sense tenir compte de l'aire gelid que els travessava ni de la humitat del paviment. L'endemà, no hi hagué encontre possible, ni l'altre tampoc; no fou fins al cap de quatre dies que, sense dir-s'ho, coincidiren a la Plaça de Catalunya, a l'hora del sol.

—I doncs, què ha estat de tu? —No me'n parlis! Un refredat com una catedral. Quan vaig arribar a casa, aquell vespre, ja vaig sentir coïssor al coll i que el nas em rajava; em varen servir un te amb aspirina i tota la nit em transcorregué en un son, però en voler-me llevar, estava tan cruixit que no m'hi vaig veure amb cor: em doïen els ronyons i les cuixes i em feien figa les cames.

—Total un conat de grip! Els homes som molt espantats!

—I si no ens movem, n'altraparé un altre. Però es veu que hi havia més complicacions, perquè, de seguida, em vingué la febre.

—Si que et deus haver avorrit!

—No ho creguis. De no haver estat l'esgotament del darrer dia, fins et diria que em vaig divertir. Em posaren el termòmetre i, per tal de no atabalar-me, m'asseguraren que estava a trenta-set i mig, però no m'ho vaig creure: els polsos em bategen fort i sentia una cremor a les galles que no donava lloc a dubtes. La meua impressió fou que no se'm podia rebaixar res de 39 graus i, per les imatges enceses que desfilaven pel meu magí, vaig comprendre que més aviat anava camí dels 40. Figura't que aquells personatges tan grats al llapis de l'Àpa se'm presentaren amb els mateixos perfils grotescos i les mateixes tantes grasses, submergits en un mar de llàgrimes, insuficient per a ofegar una immensa pira víctimària. Les flames eren tan altes i devoradores que rostiren la cara viva dels primers damnats, però, cosa increïble, no podien res contra els bigotins solenns, els cabells arrissats ni les calbes llustroses. Hi hagué un moment que em semblà que tot aquell pilot d'homes es reduïa a cendres, mentre flotaven per l'espai, com anàncies sintètiques de perruqueria, creps negres, grisos i blancs i uns cranis de matèria refractària.

—Oh, esperes! Llavors una mà invisible va escriure a la paret del forn crematori una llegenda que no era pas la «Mane, thecal, phares» que aparegué a la sala de l'orgia ballasarenca quan Cirus penetrava a Babilònia, sinó el nom anglès d'un vernís contra l'incendi: «Fire-proof». «Fire-proof». «Fire-proof». Gairebé simultàniament, comparegueren unes bruixes proveïdes de bidons...

—De bidons de la Campsa? —No facis acudits! De bidons del vernís ininflamable i en ruixaren tots els damnats! Vaig tenir una gran desillusió!

—Així, no es calcina ningú? —Alguns es van socarrimar; d'altres presentaven cremades de segon grau i solament uns pocs no es pogueren aprofitar de l'acció benèfica d'aquella mena de preventiu. Si no recordo malament, aquests darrers eren precisament aquells que es salvaren, potser per servir de model a generacions futures.

—Visió dantesca! —Però amb un acabament volterà, perquè totes les nits m'adormia repetint l'epigrama:

L'autre jour, au fond d'un vallon,
Un serpent piqua Jean Fréron.
Que pensez-vous qu'il arriva?
Ce fut le serpent qui creva.

—Que et deixaven llegir diaris? —Només el primer dia: el de l'inici de la quimera.

—Ah; doncs posa't al corrent!

MIRADOR INDISCRET

Com si fossin els gegants

Abans de venir a la nostra capital, l'ex-President de la República Francesa M. Doumergue va recórrer, durant dues hores, la ciutat de Girona.

Va visitar allí, amb Mme. Doumergue i M. i Mme. Forgeot, els Banys Arabs, la Catedral, el Museu i els altres indrets que atreuen la curiositat dels forasters.

Qui féu els honors de la ciutat immortal als il·lustres visitants?

L'alcalde, potser? —Durant la seva breu estada a Girona — llegim a *L'Autonomista* — han estat amablement acompanyats pel nostre amic el guardià municipal senyor Mateu Ayats.

A l'enterrament, no!

A punt ja d'esclatar l'afer Strauss, l'ex-ministre senyor Estadella, recolzant-se en les desatencions de què ell i els seus amics de Lleida han estat objecte, sobretot en el que es refereix a la provisió de l'alcaldia i altres càrrecs d'aquella ciutat, es bellugava extraordinàriament i donava lloc que es digués que se n'anava del partit radical.

—Però, us separeu o què? —preguntà el dissabte un periodista barceloní a un dels amics més íntims del senyor Estadella.

—En concret —respongué l'interpellat— només us puc dir una cosa: que si bé l'Estadella, tot badant, està assistint a l'agonia del partit, no és gens fàcil que l'arreguin per a l'enterrament.

Una cosa és predicar

El mateix dissabte, a la Generalitat, era interrogat també sobre la seva possible dimissió el conseller gestor de Sanitat, doctor Huguet, en vista que el seu company de Consell senyor Sedó havia manifestat desigs de plegar.

—La resposta ha donat la volta a Barcelona: —Dimitir? Jo? No oblideu, senyors, queestic ací en qualitat de tècnic.

El fillons, el doctor Huguet rectificava: —Si se'n va el senyor Pich, que em designa, no resto ací ni un minut més.

En efecte.

El senyor Pich ja és fora, però el doctor Huguet continua veïllant des de les altures per la nostra salut.

Els bons

El daltabaix lerrouxista d'aquests dies ha produït una certa satisfacció, mal dissimulada, entre els radicals barcelonins afectes a l'Emiliano, els quals, com ningú no ignora, no han estat mai en gaire bones relacions amb els senyors Rocha i Pich.

—Ho veieu? —criava un d'ells en plena Rambla—. Nosaltres som els bons! Nosaltres!

Els que viuen a la lluna

—Tot això de Strauss —afirmava, el diumenge, un radical de bona fe— deu ésser cosa d'En Giral.

Els que l'escotaven quedaren sorpresos. —D'En Giral? El seu nom no ha sonat absolutament per res. Ens sembla que bades. El radical de bona fe demanà precisions.

—A veure, a veure... Aquest Strauss, no és aquell músic alemany, hongarès o vienès que fa operetes?

—No, sant cristià, no!
—Ah!
—Una falsa piquiponiana

Les darreries de l'imperi del senyor Pich han coincidit amb la circulació d'una divertida anècdota.

Un senyor que declara dir-se López, es presenta a la secretaria de l'Alcaldia.

—López? En coneix molts! —fa el senyor Pich en rebre l'anunci de la visita—. Pregunta-li de quin López es tracta.

El visitant s'explica: —Digueu-li que sóc En López de la Junta Municipal de Begues. Sap perfectament qui sóc.

Tornen a anunciar-lo al senyor Pich.

—En López de Begues? —exclama aquest. —Que passi, que passi! És clar que sé qui és! No em va parlar pas poc ni molt d'ell l'Aurea de Sarrià, per aconseguir treure de l'Ajuntament una subvenció!

Aquesta és l'anècdota.

Ara bé: ateses les circumstàncies actuals, no la creiem certa. Dels arbres caiguts, no en fem llenya.

I una altra

—I doncs, en ple Parlament s'ha dit que amb això del *Straperlo* el *croupier* feia caure la bola al número que volia, que s'hi podia fer trampa, en una paraula.

—Es clar, home, tot aquest assumpte no és més que un *palpatimero*!

Films d'actualitat

El diari esquerrà *Política*, de Madrid, volia publicar, un dels primers dies de la setmana passada, una *manchette* que poc més o menys deia:

«En vista del èxit de *Vuelan mis canciones*, de Schubert, se prepara la filmació de *Vuelan mis millones*, de Strauss.»

Temes

Al hall de l'Acadèmia de Jurisprudència, uns advocats joves parlaven de l'actualitat política amb gran acalorament, quan un col·lega, ja entrat en anys, intervingué, esceptic:

—No us amoïneu, que tot s'acabarà amb un discurs barroc sobre *El julepe y sus colindancias*!

El nom no fa la cosa

Acció Social Española acaba de passar amb armes i bagatges a A. P. C., però conservant el títol original.

En Vidal Salvó, capdavanter de l'A. S. E., ho celebrava, tot xiroi:

—Ja veuràs, els A. S. E. S. no podem avenir-nos a perdre el nom, després de tant lluitar per a cobrir-lo de glòria.

Penyora que penyoraràs

El Duce ha prohibit que a les grans ciutats italianes es toquin botzines i altres instruments de tortura per a l'oida, però els monàrquics espanyols que anaren a Roma per les nocces de l'ex-infant don Joan amb Maria Mercedes, no n'estaven assabentats i, plena eufòria nupcial, organitzaren un gran concert de clàxon per carrers i places.

El resultat fou la pluja de multes. L'Emilio Vidal-Ribas exclamava, compungit:

—*Siempre llueve sobre mojado!*

Pluja de diaris

Sembla que *Ultima Hora* tindrà imitadors. És a dir, que en breu terme apareixerà un altre o tal vegada uns altres diaris catalans del vespre, un d'ells finançat pel senyor Vachier.

Entre els reporters que fan informació a la Generalitat es comentaven aquestes novetats periodístiques quan algú digué:

—Es cert que *El Mati* es disposa també a fer una edició vespertina del seu diari?

—Sí —respongué Josep Maria Salvó—. Farem *El Mati del Vespre*.

Simulacres

Una personalitat política entrà a la redacció d'un diari afí i, atrapat un grup de redactors en ple conciliàbul:

—Conspirant, eh?

Els xicots es quedaren de pedra i, amb aire de retratats, demostraren que, efectivament, conspiraven i que conspiraven contra ell.

Mentrestant, un dels conspiradors, amb l'índex a la boca, feia senyal de callar, darrera el nou arribat. I aquest, insistint:

—Així, ho he endevinat, oi?

—Es que ho fèiem veure! —aclariren a l'uníson.

Contemporitzant

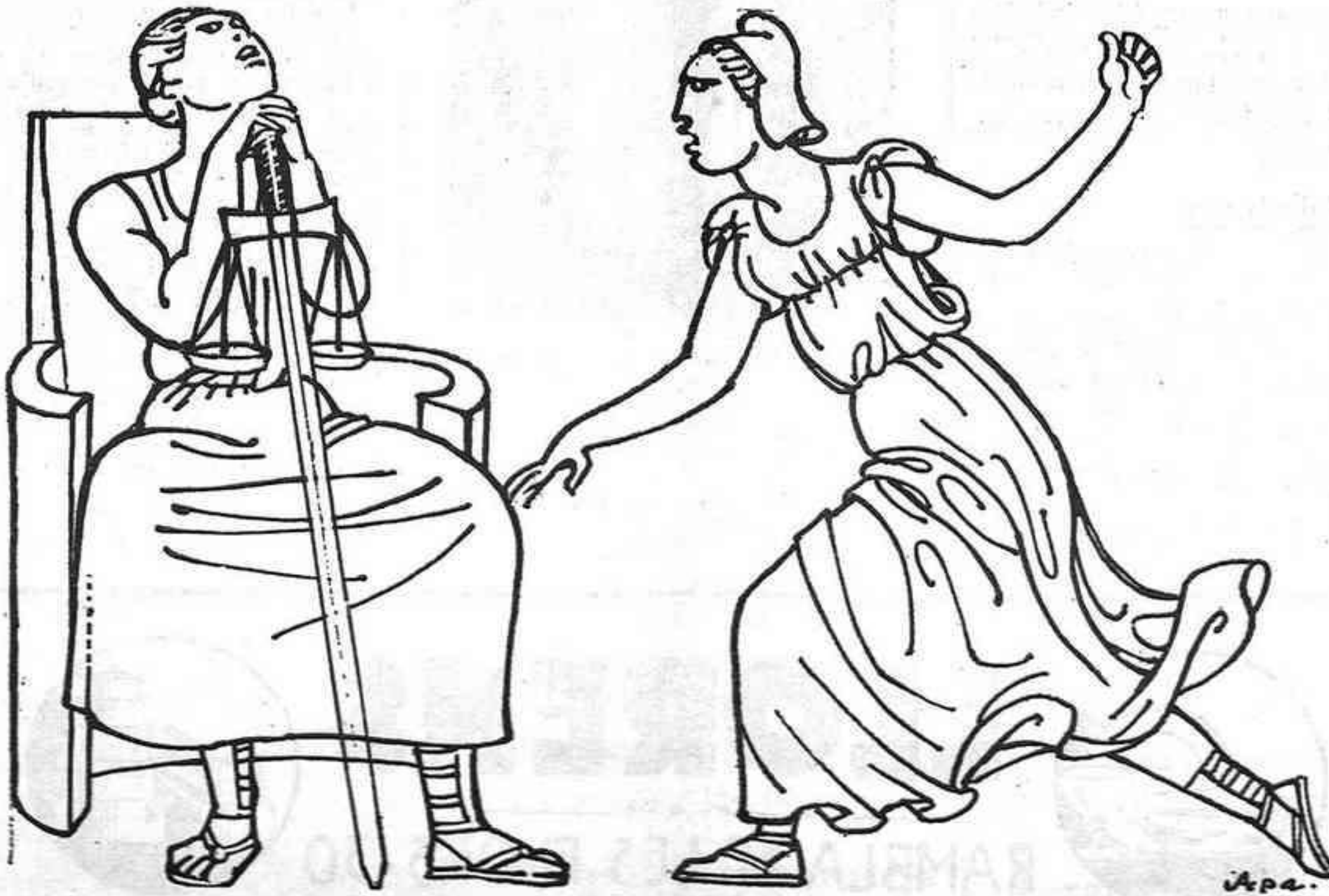
Un fet impossible d'amagar ha estat l'èxit boig que han tingut el marquès d'Alfella i el seu germà el marquès de Masnou al casament de l'ex-infant don Joan amb Maria Mercedes de Borbó i de Caserta. Totes les mirades i totes les atencions se les endugueren, deixant per descomptat els nuvis, els coneguts aristòcrates barcelonins, degut a la seva presentació impecable.

—Després diran que existien prejudicis contra los catalanes! —aclarí el comte de Montseny, una mica gelós.

Tira peixet!

Donya Esperança, la nostra coneguda que no volia menjar més nata a Barcelona, a despit de ploure-li amb deliri, fins que arribés a tornar a veure el Borbó, assistí també a les nocces ex-principesques i val a dir que féu les paus amb la seva abstinència, ja que se'n sacià en tots els àpats de la seva estada a Roma i a tal punt que ella mateixa confessà al *maitre del Cavour*:

—*Huyo a España, porque si me quedo un día más aquí, pido una indigestión de padre y muy señor mío!*

—Sigues implacable! Són l'Antirepública!

A la pàg. 2: GUERRA D'OR SOTA UN SOL TROPICAL. Aventurers, espies, cònsols, corredors, per Ladislav Faragó.

A la pàg. 4: «MIRADOR» PRESENTA «NOBLESA OBLIGADA». Abans de parlar-vos del film...

A la pàg. 6: D'UN HOMENATGE. Apel·les Mestres i la seva obra, per J. M. Miquel i Vergés.

A la pàg. 7: EL PALAU DE LES NACIONS. Un trist període arquitectònic, per Nicolau M. Rubió.

Floretes

José María Pemán, per fer-se l'interessant, aprofità el brindis per tirar-ne quatre de fresques als aristòcrates:
—Majestad: *nuestros leales no se hallan entre los palatinos que os dejaron marchar sin salir a vuestra defensa, sino entre aquellos que seguran al férreo de vuestra augusta madre, la reina María Cristina!*
—Y tú dónde estabas, carlista?—li etzibà el comte de Montseny.

Purisme

Ja és coneguda l'anècdota d'aquell diputat del Parlament de Catalunya que, volent ésser en extrem purista, despenjà un dia l'aparell telefònic d'una dependència de la Generalitat i per demanar línia a la senyoreta, li digué: «Doni'm *ratlla!*»
Però en una impremta de barriada s'ha batut el rècord del purisme, amb aquesta tarja que, sortosament, no va arribar a imprimir-se:

Doctor X. X.
Malalties del cor i gots

El corrector hagué de rumiar una mitja horeta per arribar a esbrinar que volia dir: «malalties del cor i vasos».

Més purisme encara

Això va passar a l'Ajuntament.
Un funcionari fou encarregat de fer uns fitxes, les dades de les quals s'havien d'extreure d'uns formularis impresos i emplenats després pel públic. Com que anaven classificats per ordre de carrers, el cap que li encarregà la feina cregué oportú fer-li la següent observació:
—Si troba algun imprès on digui carrer de Fernando o carrer de Ferran, tingui en compte que s'ha de posar sempre *Fiveller*.
—Ah! Fernando és *Fiveller*?
—Sí, senyor.
I l'empleat, fidel a la consigna rebuda, estengué al cap de poca estona una fitxa que deia:
Fiveller González Martí.
—I ara!—li digué el cap, en repassar la feina—. Per què ha posat *Fiveller* a aquest senyor que es diu Ferran?
I l'altre, amb una ingenuïtat colpadora:
—Ah, ah! No m'ha dit vostè que Ferran era *Fiveller*?

Taylorisme

Dijous al vespre, el corpulent Prof. Dr. Joseph Gregor, director del Museu del Teatre de la Biblioteca Nacional de Viena, donà una conferència sobre *El Museu del Teatre de Viena* a la Institució del Teatre de la Generalitat de Catalunya. L'home estigué tan satisfet de la salutació que li adreçà En Joaquim Pena que, abans d'acabar, s'ajecà i, prèvia reverència, el regreçà amb efusió, tot fent extensiu el seu reconeixement a Enric Giménez i altres personatges davant dels quals s'inclinava en pronunciar el nom, però en anomenar Pere B. Tarragó i iniciar la corresponent reverència, es trobà que no hi era, per bé que fingí no adonar-se'n, pensant que, com que és tan menut, potser no el distingia prou bé.
El cert fou que En Pere B. Tarragó, en lloc d'escoltar la conferència, imprimia una activitat extraordinària a Secretaria.

Conveniències socials

Quan la dissertació del Prof. Gregor tocà al seu terme i s'encengueren els llums, En Pere B. Tarragó sortí apressadament cap al saló ex-capella i, sempre oportú, digué cridant:
—Deixa'm anar a saludar la gent!
En efecte, es posà a repartir encaixades a tort i a dret com si fossin llonguets amb xocolata.

96 xoriços

Fou a València, l'any 1912.
Un grup de valencianistes llançà al carrer un setmanari, *Foc i Flama*, on batejava el patriotisme i on es desfogaven ànimes inflamades d'amor a la terra; molts d'ells encara viuen i encara porten als ulls i al cor l'amor i la fe en la renaixença valenciana.
Però era també a València i en aquell any que sortia a pendre la fresca un paper que sota el títol *El chorizo japonés*—la capçalera era una *jamona* acavallada a un xoriço del propi Candelario—oferia per cinc cèntims un grapat d'indecències.
L'erudit Francesc Almarç, amant de les coses de casa, s'acostà a un quiosc i comprà un número de *Foc i Flama* i amb les mans tremoloses per l'emoció i per fer un càlcul de cens valencianista patriòtic, preguntà al quiosquer:
—Què, es venen molt les coses de la terra?
I aquell sense aixecar el cap respongué:
—En mitja hora hem venut noranta-sis *Chorizos*.

CONSELL D'ADMINISTRACIÓ
—Impossible parlar de negocis. Més val que vinguis aquesta nit a casa...
(Life, New York)

Burocràtica

En un centre oficial va entrar fa pocs dies un temporer. Un temporer d'aquells la suprema aspiració dels quals és treballar el menys possible.
Al cap d'uns quants dies, el cap del negociat el crida i li encarrega unes còpies a màquina. La única màquina d'escriure que hi ha està en un estat deplorable, i el temporer, bon mecanògraf, li ho fa notar.
—Miri: faci el que pugui.
I el temporer treu de la màquina tot el partit que pot. El cap, satisfet de l'interès del subordinat, li diu:
—Miri: des d'avui, vostè ja no farà la feina que feia. Es quedarà ací, amb mi, i em passarà a màquina tots els treballs que jo li doni.
Però la màquina s'obstina a anar malament, de manera que és tres quarts parts del temps el temporer se les passa creuat de braços o llegint el diari.
Un company de treball entra un matí al despatx del cap i diu al mecanògraf:
—Què? Què tal us prova el nou càrrec?
—Esplèndid!—respon l'interpellat—. La màquina és la calamitat més gran que he vist, però el càrrec és una vinya!

El llapis roig

En Duch i Salvat va comparèixer l'altre dia a la sala de Premsa de la Generalitat amb la cara escandalosament tacada de vermell. Els tècnics periodístics coincidiren a apreciar que aquells senyals eren de llavis femenins.
—Que no! Que no!—començà a protestar En Duch i Salvat, enrogint com un col·legial.
—Doncs què són aquestes taques vermelles?
—Són... és...—mormolà, confós, el repòrter d'*El Diluvio*.—Es... la censura!

Oferiment a tenir en compte

A la clínica del Dr. Ribas i Ribas, l'illustre operador recentment traspasat, porten, fa dotze o tretze anys, un empleat d'una fàbrica del Poble Nou que havia estat agredit per uns atracadors. El pobre home havia rebut dues ferides de bala, greus.
El malaguanyat Ribas i Ribas, no tan sols posà a contribució tota la seva ciència per a salvar-lo, sinó que un cop curat, com que l'home necessitava una temporada de repòs, li donà una eficaç recomanació perquè pogués anar, en condicions molt econòmiques, a passar quinze dies a un balneari. L'empleat es desféu en proves d'agraïment.
—Doctor... no sé com agrair-l'hi... com correspondre... Pensi que sóc un pobre dependent, i que, com a tal, no puc oferir-li més que la meua sang...
En Ribas i Ribas somrigué.
—Sap que és molt perillós fer oferiments d'aquests a un home com jo?—li respongué—. Pensi que en una clínica a cada moment s'han de fer transfusions!

Les informacions de «L'Información»

Aquest diari financer de la veïna República insereix una correspondència del seu corresponsal particular a Barcelona, que acaba així:
«Dans le domaine social, la situation semble devoir empirer par la libération des détenus «gouvernementaux» qui, pour la plupart, sont des anarchistes ou des communistes notoires, fauteurs de troubles et auteurs présumés d'agressions et de sabotages. L'impression générale est que l'ordre public souffrira des conséquences de la décision de M. Pich y Pon, car la Catalogne cherchera des alliances parmi les extrémistes et causera l'échec de l'exploiter leur appui électoral comme ils le firent en 1931.»
Toca ferro!

Les sabatilles d'Isabel II

Aquests darrers dies de setembre, la Universitat de Saragossa sobreixia de catalans. Semblava que tornessin els temps de la Confederació Catalano-aragonesa. L'afluència d'estudiants barcelonins era considerable.
Les dotze del migdia. El tribunal està cansat, retut, després... d'una hora escassa de treball. Fa calor. Molta calor. Una calor del Moenegros.
Els exàmens són d'història contemporània. El catedràtic no sap què preguntar. Mira l'alumne. Mira el sostre. Es grata el cap... Per fi es decideix:
—Vámos a ver... De qué color eran las zapatillas de Isabel II?
—Encarnadas.—respon l'estudiant sense titubear.
El catedràtic queda uns moments perplex i li replica amb to de superioritat:
—No sé dónde habrá usted leído semejante cosa. No eran encarnadas. Eran verdes!...
Però el preguntat no es deixa intimidar així com així i contrareplica ràpidament:
—Ignoro en qué textos funda usted sus argumentos. Porque, no podía tener la citada reina dos pares de zapatillas?
La resposta li va valdre un «notable» fulminant i unànime.

Els sous fabulosos

A una penya de l'Ateneu es parlava l'altre tarda dels sous exorbitants que guanyen els artistes de cinema.
Tots hi deien la seva. Els uns afirmaven que realment se n'està fent un gra massa. Els altres contestaven que les productores ho tenen ben meregut, per haver convertit, a còpia de publicitat, unes perfectes mediocritats en artistes «genials»... La conversa s'enardia.
—Buster Keaton deu guanyar més que un ministre!
—I no fa riure tant—va deixar anar Francesc Pujols, impertorbable.

QUERRA D'OR SOTA UN SOL TROPICAL (*)
Aventurers, espies, cònsols, corredors

—El concepte d'*aventurer* es completament relatiu. Juli Cèsar, Carlemany i Cristòfor Colom no eren pas altra cosa, en el seu temps, que uns aventurers. Això prova la cautela amb què s'ha de manejar aquesta paraula.
La persona que parla així en el hall de l'Hotel Imperial d'Addis Abeba, davant un got de whisky, és, no cal dir-ho, un aventurer. Es diu Bellini.
—No tinc cap inconvenient a deixar-me posar el meu nom—em digué—. Sempre

—Aquests debutants són d'allò més totxos i estúpids. M'han ensenyat un tipus que diuen que parla vint-i-sis idiomes. És un siriac. Els italians van voler-lo provar: Li van encarregar que s'informés de l'efectiu de la guarnició d'Addis Abeba, els calibres dels canons i la xifra de caps de bestiar. L'home, amb un llapis i un bloc, va passejar-se tranquil·lament per la ciutat, prenent notes davant de tothom, fins als nassos d'un oficial belga. Van invitar-lo a allunyar-se. Resulta que la policia d'aquí no pot fer res

dels incidents de Ualual, i fins que va sortir del país, anava cada quinze dies a Djibuti, a veure la dona. Una lluna de mel a terminis!

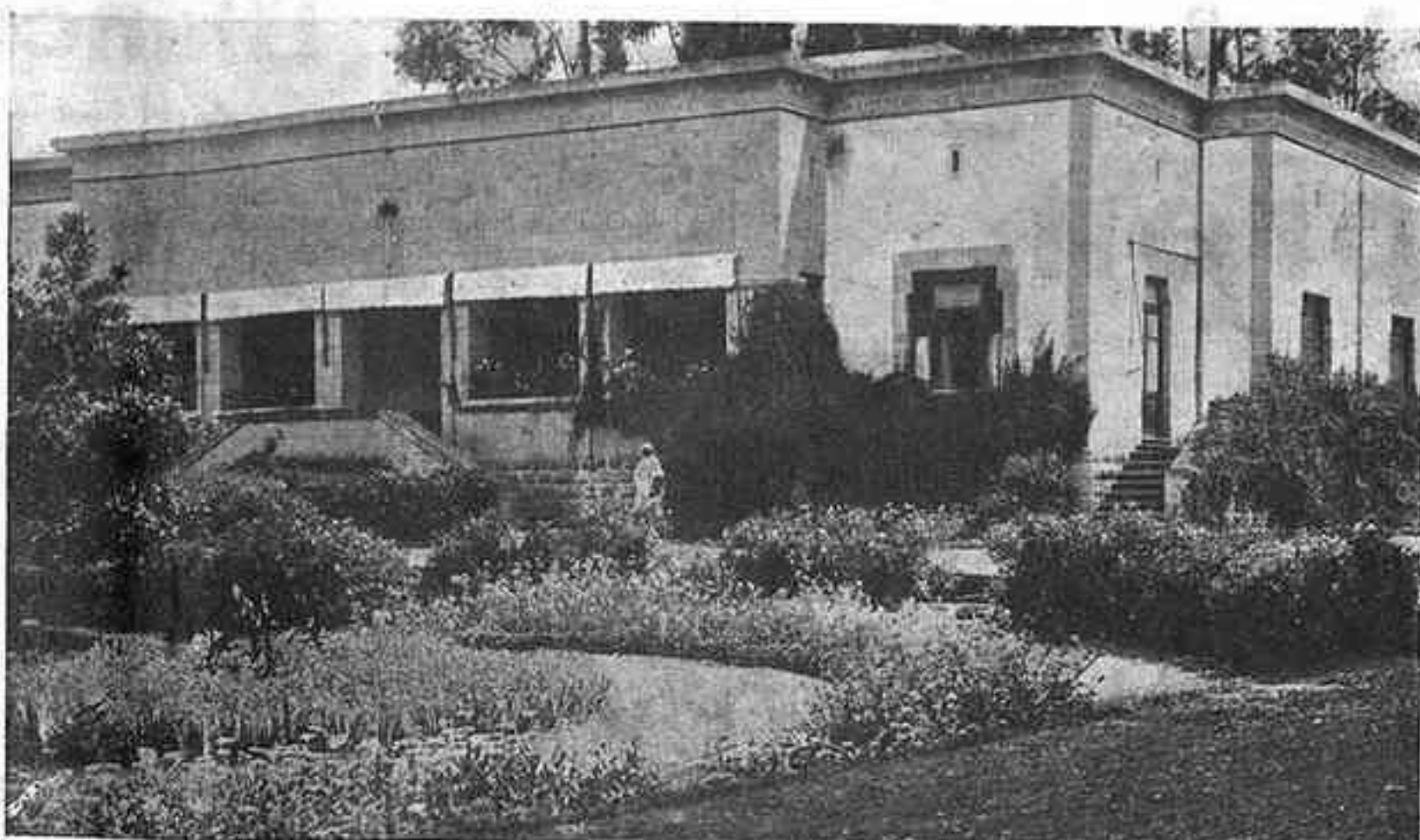
MÉS GENT DEL SEGON EQUIP

I una cosa semblant al que us dic dels espies, es pot dir dels corredors de les grans fàbriques de guerra. Van haver de passar llargs i infructuosos mesos a Addis Abeba. Les grans fàbriques només han delegat corredors de segona o tercera categoria, perquè és gairebé impossible fer grans negocis. Schneider-Creusot, per exemple, només va remetre un canó de model—com *échantillon sans valeur*—però ni una municció, de manera que encara està per estrenar. Quan al Creusot van saber de bona tinta que Etiòpia tenia pocs diners per pagar, van assentar als seus llibres el canó tramès a *fonds perdus* i van telegrafiar als agents camí d'Addis Abeba que anessin al Yemen i al Hedjaz. Així almenys han pogut salvar les despeses de viatge, perquè sembla que a l'Àrabia es preparen grans esdeveniments. Em penso que quan hagi donat un tomb per Etiòpia, me n'aniré també al Yemen.

UNA FARMÀCIA QUE VEN AVIONS

No obstant, és clar, armes i municions són la mercaderia més en voga, a hores d'ara. Hi ha molt d'interès en comandes i molt poques compres efectives. Per aquí hi ha apotecari que ofereix avions de bombarder, barber que voldria vendre metralladores i terratinents que proposen la compra de bales. En aquest país, la compra-venda de municions és la segona professió de tothom. Herr Nebenzahl, per exemple, té un gran magatzem d'importació i exportació, on ven sobretot imperdibles *made in Germany*. De totes maneres, a la seva botiga s'hi pot comprar de tot, fins tancs. Ara que us asseguro que fins avui hi ha fet més diners amb els imperdibles que amb els tancs.

El negoci més gran, sens dubte, el va fer una delegació belga, que va venir a Abissínia a notificar a l'emperador, oficialment,

La villa de la Legació italiana a Addis Abeba

he obrat per convicció, i m'agradaria molt que la meua vida, bastant improductiva, quedés justificada, almenys fins a cert punt, motivant-vos un article.

Somrigué amb una punta d'ironia, begué un glop i seguí:
—No està malament arribar aquí, Addis Abeba, amb el meu nom italià, Giuseppe de Bellini, amb passaport francès i potser fals, però sense cap motiu visible del viatge. No tinc res a fer en aquesta ciutat i, en efecte, no faig res. Però m'excita el caràcter ambigu de la meua sobtada aparició aquí. És la meua aventura...
ELS AVENTURERS QUE VAN A ABISSÍNIA

—Seria estrany que vinguessin des de Djibuti, amb el tren—m'explica Bellini—. Això fóra massa senzill. Solen venir amb alguna caravana des de Khartum o Zeila. No es pot dir que llur arribada sigui grata als etíops. Tots vénen a guanyar diners com més de pressa millor, sense cridar massa l'atenció, si és possible, i d'una manera una mica extraordinària i rara, si també és possible. Guanyar molts diners... El que més m'agradaria fóra fer d'espia, però per dissort hi ha molt poques ocasions per a l'espionatge. No hi ha grans feines. Etiòpia és un país on cadascú pot assabentar-se fàcilment de tot. Així, per exemple, tot marrec una mica espavilat sap quines tropes surten cap al front, quantes municions han arribat, quan surt cap a una zona amenaçada un important governador de província (que en aquest país, al mateix temps, sol ésser general o brigadier), a qui acaba de rebre en audiència l'emperador, quines noves comandes d'armes han vingut... en una paraula, tot allò que en altres països els espies han de descobrir amb tantes penes i treballs.

—Aquí no veureu pas cap as de debò de l'espionatge. El país és massa lluny i queda prou feina a fer a Europa. Les grans agències d'espionatge internacional només van destacar gent del «segon team» a Abissínia. Etiòpia ja té la seva formidable xarxa d'es-

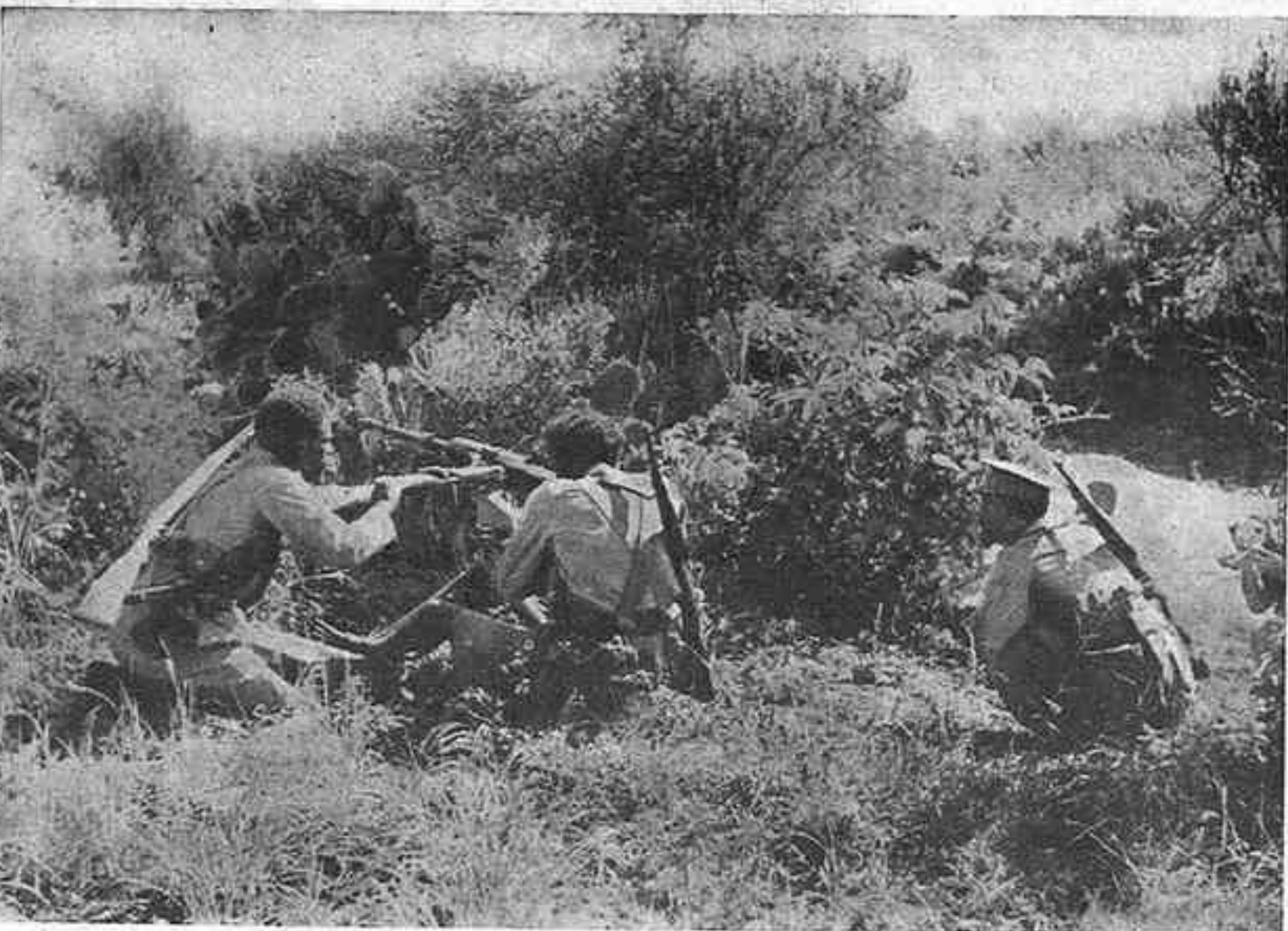
La senyora Teroumche, guerriera abissínia de Coysero

pionatge, i llevat dels grecs i dels armenis, no els agrada esmerçar blancs en aquesta mena de feines.
La consciència de classe de Bellini es subleva en contemplar el treball d'aquells barroers «espies de diumenge».

amb aquesta gentussa, perquè els estrangers només pot fer-los detenir llur consolat, i només el consolat pot jutjar-los.

ELS VERITABLES ESPIES

Giuseppe de Bellini no té tota la raó. A Addis Abeba viuen una colla de personat-

Metralladores abissínies

ges misteriosos que exerceixen una gran activitat d'espionatge. Oficialment figuren com funcionaris dels consolats estrangers, generalment de missió subalterna. Com és natural, el consolat italià és el que ha tingut més pseudo-oficinistes d'aquests. Hi treballava el famós *signor* Martini, que, com sap tothom que coneixi una mica el món de l'espionatge internacional, és un dels membres més valuosos de l'Intelligence Service italià.
Per a defensar-se d'aquesta plaga d'espies, els etíops han muntat una oficina de contraespionatge. La dirigeix un grec, però no disposa de cap mitjà eficaç per a deixar fora de joc els espies estrangers que descobreixi. No obstant, treballa bastant per a impedir en temps útil els viatges sospitosos cap a l'interior del país. L'oficina de contraespionatge s'informa d'un viatger d'aquests, li envia al darrer un «enviat especial» i aviat el torna a Addis Abeba, a manca d'eliminar-lo amb mitjans més eficaços.

UNA LLUNA DE MEL A TERMINIS

—Per això Itàlia es va veure obligada a deixar d'enviar agents secrets a Etiòpia. Per això transformà de pressa i corrents els consolats en centres d'espionatge, per a estar a l'aguait de tot el que podia ocórrer en les diferents zones d'aquest immens país. Cada consolat tenia la seva estació radiotelegràfica, i a Itàlia formaven tot de radiotelegrafistes per a poder-los dur a Etiòpia. Es una cosa que deixa parat el nombre de consolats que Itàlia tenia escampats per l'interior del país. Per exemple, n'hi havia un a Debra Markos, i ja m'explicaran quins «interessos italians a defensar» hi havia, perquè el consol, el baró Mussi, era l'únic italià que es podia trobar en 400 quilòmetres a la rodona. Aquests cònsols de l'interior del país, es pot dir que estaven en capella. La feina que han donat a les autoritats etíops per a evitar que fossin ells les primeres víctimes de la guerra, llinxats per la població enfuridada! Els mateixos cònsols ho sabien prou bé i per això vivien sols al lloc de destí, sense dona ni fills. El cònsol de Harrar, per exemple, es va casar poc abans

la mort del rei Albert i l'adveniment de Leopold. Es va posar molt de compte en la tria dels membres d'aquesta delegació. El seu cap era un gerent de la F. N., que va aconseguir vendre a l'emperador 200 tones de municions. Bèlgica, doncs, no va perdre res, malgrat les costoses despeses de viatge de la delegació, i va demostrar una vegada

El 1-taler de Maria Teresa, moneda d'Etiòpia

més com es pot conjuminar l'etiqueta més diplomàtica amb el major benefici pràctic.
Un súbdit belga, un tal Klimsch, també va fer bons negocis. Va arribar molt de temps abans que es destapés el conflicte, va passar-se vuit mesos aquí, i quan va arribar els agents d'altres fàbriques, ell ja marxava amb tot de notes de comanda a la cartera. Darrerament, el que ha tingut més sort i més bona mita en negocis d'armes és un misteriós senyor S. Havia compromès tota la seva fortuna en aquest negoci de les armes i, al cap de quatre mesos d'ésser a Addis Abeba, ja estava a punt d'agafar el tren, desesperat. Per fi va obtenir una comanda per valor de cinc milions de talers abissínies. (Aquests talers són de plata, fabricats a la Seca de Viena i encara porten l'efigie de l'emperadriu Maria Teresa! D'ençà que, prop de dos segles enrera, van arribar-hi unes quantes d'aquestes monedes, Etiòpia té per costum encarregar-ne la fabricació a Viena.)

Bellini conclou, en to apassionat:
—Tot això és gentussa. Només el petit burges pot trobar extraordinaris aquests aventurers. Al cap i a la fi, només són corredors i viatjants. No cal que us digui que cap dels que volen vendre canons a Addis Abeba és capaç de disparar una peça d'artilleria...
LADISLAS FARAGO
(Copyright by Ladislav Faragó)

(*) Vegi's MIRADOR, n.º 346, 348 i 349.

LLORENS
RAMBLA DE LES FLORS-30

EL CINEMA

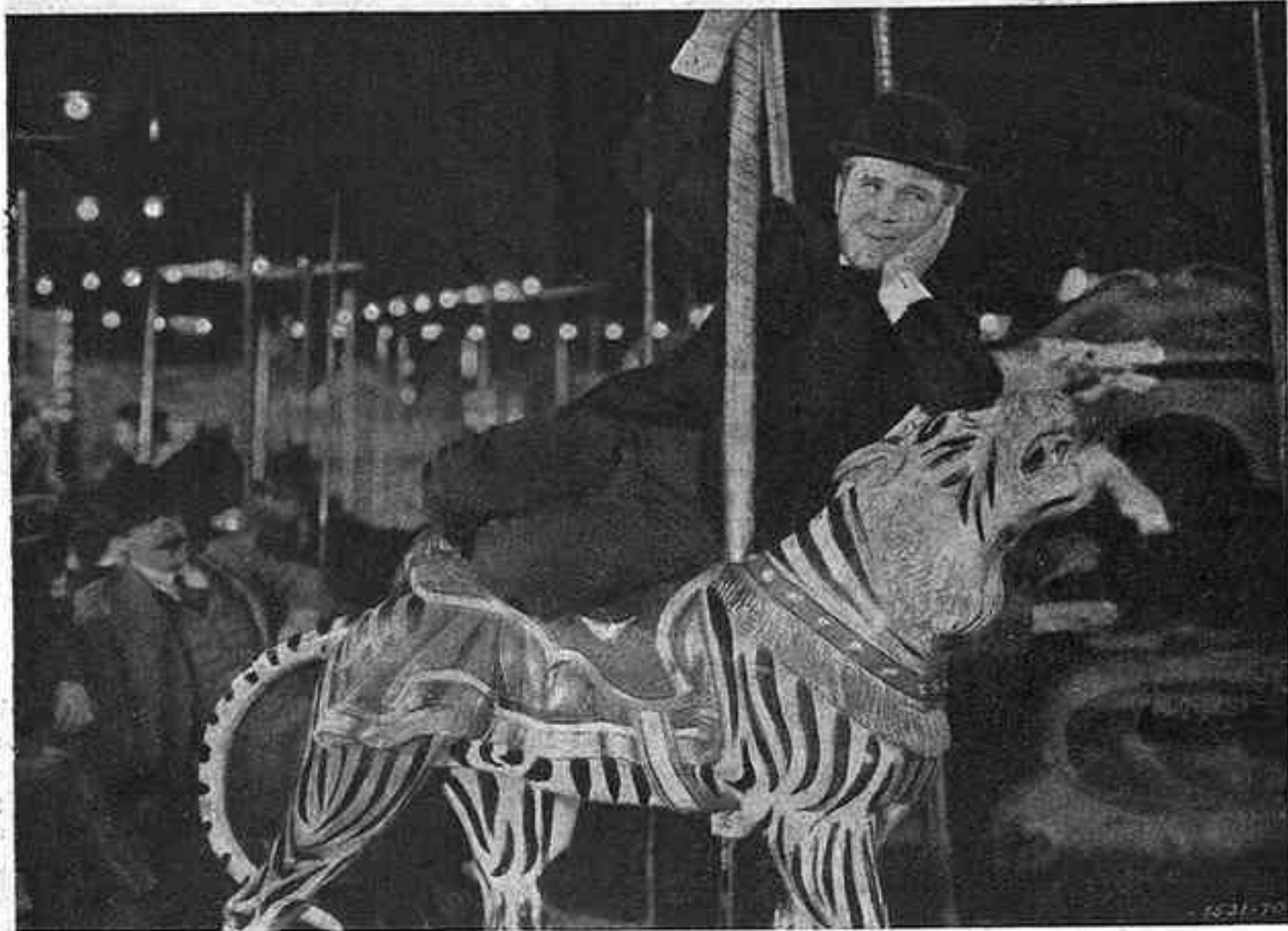
«MIRADOR» PRESENTA «NOBLESA OBLIGA»

Abans de parlar-vos del film...

A set anys de distància, ens plau ara recordar la nostra primera sessió de cinema, al Rialto (avui Intim Cinema) amb un film de Victor Mc. Laglen, titulat *Una xicota a cada port*. Set anys que són tota la nostra vida periodística, en el curs de la qual hem tractat, amb articles i amb actes, de treballar el millor que hem pogut per la cultura cinematogràfica.

Els actes s'han traduït sobre tot en les nostres sessions de cinema, l'història de les quals ens plauria molt de fer, puix que en elles hem posat sempre tot el nostre amor pel cinema i poques coses hi ha més

(*Alleluia i Berkeley Square*)—i sobre els quals hi hauria molt a dir—, els films que s'han presentat en sessió MIRADOR han conegut després una carrera brillantíssima. I és que el sentit de les nostres sessions és una qüestió d'adaptació entre un espectacle i uns espectadors. Nosaltres creiem que als nostres lectors, precisament perquè tenen la constància de llegir-nos, els han de ploure certs films. No dubtem, per exemple, que entre aquests hi ha *Noblesa obliga*, que presentarem tot seguit al Coliseum, i d'altres encara, que seran oportunament anunciats.

Charles Laughton en «Noblesa obliga»

agradables com retreure les coses fetes amb entusiasme. No ho farem tanmateix, perquè avui altres coses més apremiantes demanen lloc en aquesta pàgina abocada damunt l'actualitat.

Voldríem dir, això sí, que hem vingut fent sessions de cinema per creure això útil. Es veritat que va venir un dia en què ens va semblar davant els imitadors que havien anat sortint, i també davant l'evolució de la publicitat cinematogràfica, evolució en un sentit intel·ligent—com obeint a la coacció lenta, però obstinada, de la crítica independent—, ens va semblar, dèiem, que la utilitat de les sessions minvava, i per aquesta raó un dia, després de presentar en exclusiva *Berkeley Square*, vàrem dir que ens retiràvem...

Doncs bé, si fèiem sessions sota la impressió d'ésser útils, mai llur utilitat no se'ns va aparèixer més clara que quan vàrem deixar de fer-les. L'any passat, efectivament, hi va haver uns quants films que es varen llençar en forma no pas apropiada a llur alta qualitat. Mentre així succeïa, no podíem menys de pensar com hauríem pogut mobilitzar la nostra pàgina, convocar a una sessió els nostres lectors, en benefici de la carrera d'aquells films.

Perquè, serà pel motiu que es vulgui, però el cas és que, llevat de dos exemples

Fantàsia

La gran producció espectacular que la UFA presenta tots els anys

Henry Garat Florelle
Acompanyat Bernard Jean Boitel

Els déus de l'Olimp, descendint a la terra per a comportar-se com a simples mortals

Una opereta bufa formidablement graciosa

Qui ens hagi seguit en el curs d'aquestes sessions no podrà atribuir-nos principis dogmàtics, perquè els hem estat refusant sempre. Hem evitat tothora de fer-nos exclusius d'un punt de vista unilateral. Qui vulgui jutjar la nostra labor, és pregat de no oblidar això, per nosaltres capital. Es obvi que l'esperit que ens animava quan presentàvem *Alleluia* era diferent d'aquell que ens movia a presentar *Topaze*. I així per *Noies d'uniforme* i *El Carret 42*, i per tants altres paral·lelismes que podríem entretenir-nos a establir.

El cinema és avui quelcom de prou complex per exigir una especialització en els gèneres; i també, doncs, en els conceptes crítiques. Ens hem fet una obligació de no oblidar-nos mai d'aquesta gran veritat.

En fi, que tornem a presentar films. Ens va doldre massa deixar-nos escapar l'any passat els èxits que ens haurien reportat pel·lícules com *Furs humans*, *Imitació de vida*, *Les verges de Wimpole Street* i *Succeï una nit*.

I ara que s'entengui bé que no tenim la intenció de presentar els millors films de l'any. Hi ha film que es passa de presentació perquè el seu llançament és fàcil. Mai no se'ns hauria acudit, per exemple, ajudar a l'èxit de *Les quatre germanetes*, per la senzilla raó que és un film que, per les seves característiques, troba sense dificultat el seu públic. Creiem que solament val la pena intervenir en els casos en què les coses no són tan clares. Aleshores procurar que de bon antuvi el film trobi els espectadors que cerca i no esperar que s'acabi la temporada per dir, per exemple, que *Succeï una nit* fou un dels millors films de l'any.

La setmana que ve tractarem de justificar la nostra sessió del dia 11, la qual cosa vol dir que parlarem de *Noblesa obliga*, la magistral pel·lícula de Leo Mac Carey, una obra mestra d'humor i d'anàlisi psicològica.

Des de dimarts dia 5 de novembre, a la nostra Administració, podran trobar-se localitzats per a la sessió del dia 11.

Vegeu a la pàgina 8 d'aquest mateix número una indicació sobre els intèrprets de *Noblesa obliga*.

Des del setembre, compreu el 15 de cada mes
CINE-STAR
magazine cinematogràfic

El **Carta 309**
TONE MERKEL
DEMA DIVENDRES ESTRENA
FEMINA

MIRADOR

Recomana eficaçment una producció de gran valor

Vegeu al

CINEMA ASTORIA

Victor Mc Laglen dur i imperatiu com mai en...

«El Delator»

Un tema basat en la famosa novel·la anglesa «The Informer» de l'autor Liam O'Flaherty la ploma de més popularitat i el novel·lista més comentat del món

«El Delator»

L'HOMME més fort de Dublín
L'HOMME del puny potent
L'HOMME que a tots intimida
L'HOMME del baix fons
L'HOMME respectat com un Rei

¡Un Film de gran acció!
¡Un Film Radio... naturalment!!

Films estrenats

CAPITOL. — *Gangsters*, encara? Sí, senyors. *Gangsters*, encara! I que per molts anys. Direu que es tracta d'un gènere pueril, fabricat en sèrie, tan prodigat que ja no pot oferir ni un bri d'imprevist. Sí. Tot el que vulgueu. I molt més. Però un gènere profundament cinematogràfic. Perquè si el cinema, quant a la forma, és acció, o sigui moviment i varietat, els films de *gangsters* tenen acció per donar i per vendre. Permeten el ritme accelerat. I el canvi constant d'escenes. Tenen les lluites feroços entre policies i bandits que són la cosa més fotogràfica i més fonogènica que existeix. Són cinema, en un mot. Cinema cinematogràfic. Cinema pur. *Contra l'imperi del crim inver-*

el caràcter del protagonista del drama. Fidel a la segona, la bona, la de Korda, Victor Saville, més inspirat que en *El conseller del rei*, ha reeixit una obra mestra: *El Duc de Ferro*. Poques reconstitucions de fets històrics, en aquest film. Sempre l'heroi a primer pla. I com va fer Korda amb Enric VIII, Saville ha tractat Wellington amb gran desembaràs. Amb molta familiaritat. L'ha tutejat, gosàrem dir. I ha realitzat amb mà de mestre una pintura justa i meteuclòsica, sense un error, sense una falta de gust, amb un tacte exquisit i molta delicadesa, amb tocs finament irònics i sentimentals, de tots els matisos de la vida íntima del vencedor de Waterloo. Pintura a

Katharine Hepburn i Charles Boyer en «Cors trencats»

teix els termes. L'heroi romàntic ja no és el *gangster* com abans. És el policia. El senyor Will H. Hays ho ha ordenat. I cal obeir. Aquest film camina molt. Porta molta pressa. Va endavant sempre. Sense aturar-se. I tot sovint intercala en aquesta marxa ràpida uns *sprints* arravatadors, durant els quals tenen lloc els combats i les persecucions més atroces i més emocionants que ens ha ofert la pantalla. Reteniu el nom del director d'aquesta pel·lícula d'humor i d'angoixa: William Keighley. És un mestre. James Cagney, tan just en el còmic com en el dramàtic, es revela com l'actor més complet del cinema americà.

ASTORIA. — Decididament la prodigiosa Katharine Hepburn, pobreta, no està de sort. Com si, amb un plaer sàdic, volguessin desacreditar-la, li imposen uns arguments d'una beneiteria il·limitada. Aquests americans! Ahir la llançaven amb *Les quatre germanetes*, tema d'un sentimentalisme ultrat i d'una blancor immaculada de primera comunió. Avui ens la presenten en aquests *Cors trencats* que baten tots els rècords de la banalitat. I demà la veurem en *Sang gitana*, assumpte, diuen, per a senyorettes i digne d'una cinemateca rosa. No s'hi val a fer malbé les artistes d'aquesta manera! Dient que en l'anècdota de *Cors trencats* hi ha un senyor que, creient que la seva senyora l'enganya, es lliura a la beguda, ja n'hi ha prou per a suggerir el convencionalisme delirant d'aquest tema. Sort que hi ha Katharine Hepburn. I aquesta, salvatge i raçada, personal i intel·ligent, subjugadora, és capaç de donar un gruix considerable de vida als assumptes i als personatges més morts i enterrats.

FANTASIO. — Amb un tema i uns personatges tan bons com els de *Barcarola* — un *clubman* que fa la juguesca de passar una nit amb una casada fidel, que la guanya, i que mor en un duel exigent pel marit ultratjat —, amb una atmosfera tan rica de possibilitats cinematogràfiques i poètiques com la d'aquest film — tota la infinita fotografia del Carnaval de Venècia en 1911 — un Willy Forst ens hauria donat una obra exquisida, plena de distinció i d'estil, de fins i delicadeses, i de decorats amb ànima. Ens hauria donat una altra *Mascarada* o un altre *Liebelel*. Però Gerhard Lamprecht, sense gaire sensibilitat ni sentit de la mesura, ens ha ofert un film bo i interessant, però poc matissat i, a estones, allargassat, i amb un ambient de *studio*, que no ens dona mai la sensació de trobar-nos ni a Venècia ni al 1911.

URQUINAONA. — Hi ha dues fórmules de film històric. La que amuntega escenografia per tal de dissimular la manca d'humanitat dels personatges. I la que arrecona el decorat a un segon pla per tal de dibuixar

la qual col·labora magistralment el formidable George Arliss.

FEMINA. — *Niu d'ales*, un film dirigit per Richard Rosson, és d'una puerilitat infantil. Una anècdota insignificant, que es descabdella en una escola militar d'aviació, ha servit de pretext per a fer propaganda de l'aviació americana, per a presentar un gran espectacle aeri, que trobaríem d'allò més bé si no n'haguéssim abusat fins a afeixugar la pel·lícula i fer-la monòtona, i per a permetre a Wallace Beery de lluir la seva formidable vitalitat i la seva sinceritat animal.

COLISEUM. — *Les Croades* ens presenten un argument prim i bastant ingenu, basat en els amors entre Ricard Cor de Lleó i la princesa Berenguela, que té per tela de fons una *machine* construïda amb el més pur estil Cecil B. de Mille, fet de confusions històriques, de puerilitats, d'escenografia realista, de comparsaria abundant, d'absència de sensibilitat i de finor, i de còmic involuntari. Alguns episodis — el setge de Sant Joan d'Acre i unes càrregues de cavalleria — s'evidencien del tot dominant i tenen una certa força.

S. G.

Passeig de Gràcia, 57. - Telèfon 79681

Sessió contínua de 3 tardes a 1 matí (horari eventual)
SEIENT; UNA PESSETA

CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges U. F. A. exclusius
CONCERT DE BANDA
Primer Mickey Mouse a tot color (segona setmana)

NOTICIARIS D'ACTUALITAT MUNDIAL segons vistó PARAMOUNT i ECLAIR JOURNAL; exclusius.
EL CONFLICTE ITALO-ABISSINI
Darreres informacions de nostres agències
L'IMPERI DEL NEGUS; ETIPIA
Primera part del grandios documental U. F. A.

Aquest número ha passat per la censura

WARNER BROS FIRST NATIONAL PRESENTA
JAMES
CAPITOL CAGNEY
2.ª setmana d'èxit apoteòsic
Tot Barcelona en parla i, naturalment, tot Barcelona vol veure
CONTRA EL IMPERIO DEL CRIMEN

A més a més, la comèdia més divertida de Joan Blondell i Glenda Farrell,
LA MUJER TRIUNFA
Un programa que difícilment podreu veure mai més

EL TEATRE

CANÇONS DE PARIS

Dels Revelers a Mireille

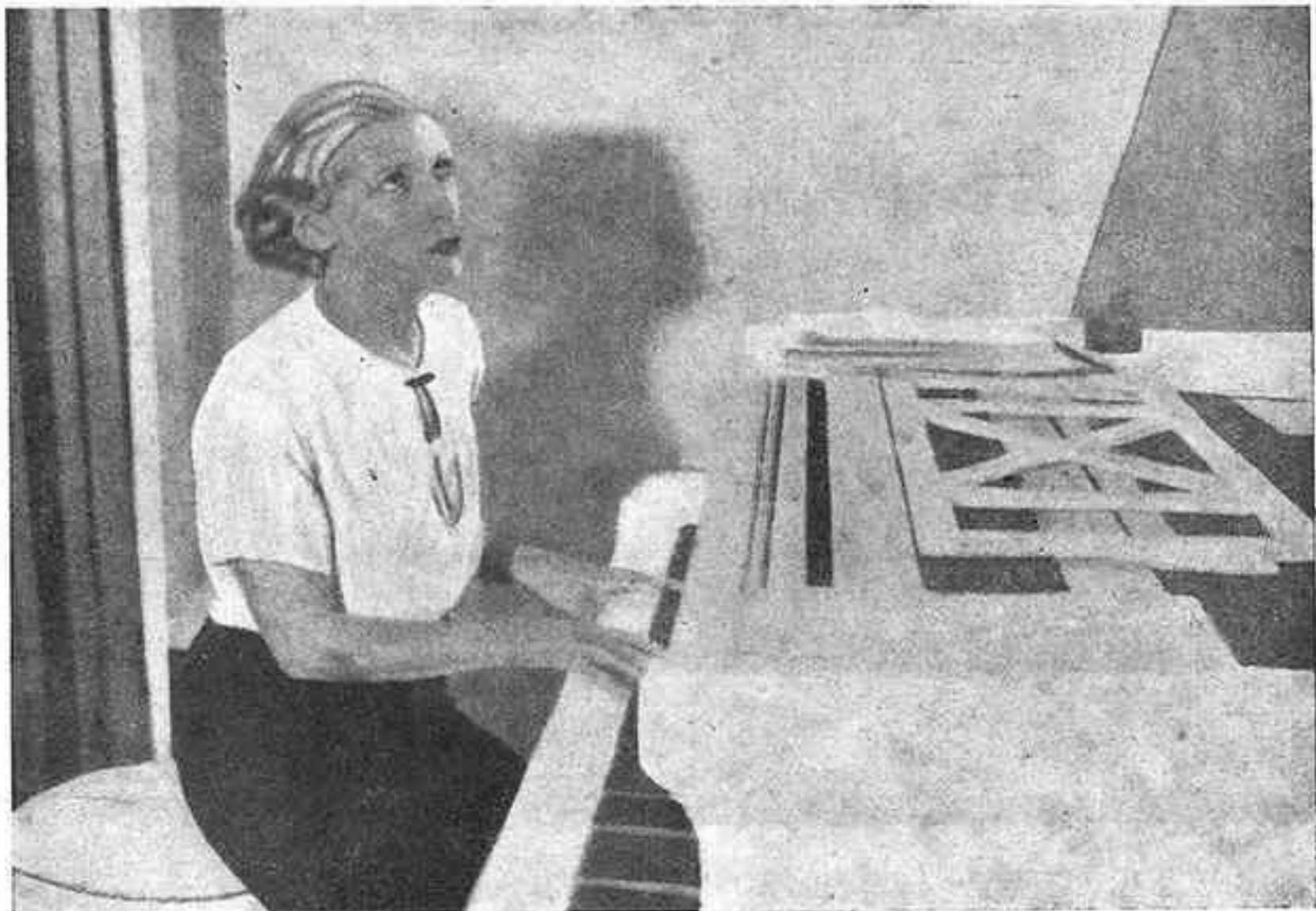
Cinc senyors seriosos, tristos, correctes, ben vestits i poc elegants. Pel físic, tant podrien ésser cinc adroguers de Filadèlfia que van a descobrir París, com cinc amics del senyor Matutano. Però no: van de frac, estan dalt d'un escenari. Un d'ells seu al piano; els altres quatre, arreglerats al costat del moble, negres, impassibles, amb la cara vermella com un rosbif, sembla que acaben de presidir un dol.

No els coneixeu?
Són els Revelers!
Els Revelers... Personatges de somni!
Les seves cançons, nostàlgiques o joioses,

d'esperit del senyor difícil. I bé: us trobeu davant de cinc personatges que semblen el president i els adjunts d'una mesa electoral. Quina desil·lusió! Són aquestes cares les que corresponen a aquelles veus de somni?

Però... el president i els adjunts es posen a cantar i tot es transfigura. Ja no veieu els adroguers de Filadèlfia ni els amics del senyor Matutano. *Dinah*, una vegada més, se us imposa amb totes les seves gràcies, tendra i joiosa com si acabés de sortir de la capsa.

Orfeu—diuen—domesticava les feres.
Els Revelers aconsegueixen una cosa més

Mireille

han resonat per tot el món, durant quinze anys ben llargs. El misteri del disc els embolcallava d'un prestigi irreal i dues generacions d'amateurs del jazz han estat embriaxades per aquests cinc homonots que canten com els àngels. Perfecció absoluta dintre d'un gènere fet de fantasia, de ritme, de la deliciosa qualitat de cada una de les veus sotmeses, amb disciplina impecable, a una perspectiva sonora establerta amb una gràcia miraculosa.

—Els Revelers?—dirà algun desmenjat—. Ja estan passats de moda...
També m'ho creia jo que estaven passats de moda. Però, escolteu-los, si us plau. Escolteu—encara!—el seu *Dinah* i ja me'n direu alguna cosa. El mèrit no està, però, que us entendriu davant del disc; tothom ja sap que és una petita obra mestra i fins els més pacients acaben per fatigar-se de tanta perfecció. El que té mèrit és que quan heu sentit trenta-cinc mil vegades la cançó famosa, us prepareu, naturalment, a escoltar la trenta-cinc mil i una amb l'estat

difficil: es fan perdonar d'haver-los conegut personalment.

Un pianet blanc; al fons, una cortina blanca. Davant del teclat, una petita cosa groga que gairebé no es mou.

Del piano surten unes notes cristallines, de caps de música; i de la coseta groga, una veueta de gatet neulat.

Es Mireille que presenta les seves noves cançons. Mireille, tota la malícia de París—diuen els programes, amb unes ganes evidents d'exagerar.

Mireille deu pesar ben bé els seus trenta-dos quilos. Davant del pianet blanc, sembla una nina que ha caigut d'algun moble. La nina diu les seves cançonetes amb la gràcia pueril d'una col·legiala tímida i entenençada. Quan l'aplaudeixen, saluda com una personeta gran. No em vaig adonar si el rubor li pujava a les galtes, però tinc l'esperança que quan prepari el seu pròxim número no s'oblidarà d'aquest detall.

Quina noieteta més bufona! De bon grat us l'asseureu a la falda i li explicareu un conte de fades. «Una vegada, eren tres lladres que anaven a collir floretes...» Però no pot ésser; el respecte us imposa. Però aquesta personeta és l'autora de les cançons que, des de fa tres anys, han guanyat el cor de tot França i una mica de tot el món. Les seves cançons que han fet la fortuna de Pils i Tabet, que han creat un nou gènere, tendre i delicat com una cinteta rosa, dintre la cançó francesa.

Couchés dans le join, La fille de Lévi, Les jeunes mariés, C'était un petit train, Les trois gendarmes, Le cabanon, 27 rue des Acacias, La baignoire i tantes altres, han proporcionat la glòria d'aquesta artista personalíssima. L'art de Mireille és fet d'essències fines i subtils, femení, intel·ligent, d'una innocència plena de malícia; les seves cançons semblen nascudes dintre el mateix clima que fa possibles els films de dibuixos en colors. Quina bella música escriuria Mireille per a fer dansar els flors, els arbres i els ocells de Walt Disney!

Passa amb Mireille exactament al revés del fenomen dels Revelers. La música d'aquests discos que us han portat a qualsevol recó de món la salutació joiosa del seu art no podia haver estat creada per ningú més que per aquesta noieteta vestida de groc, fràgil i graciosa, que seu davant d'un piano que sembla que li acaben de portar els Reis. Mireille és com la seva música—una música infantil per a persones grans.

Tot això, és clar, està muntat a base de talent i de malícia. Mireille i les seves cançons tenen la naturalitat magnífica de tots els productes artificials ben fets.

JOSEP M.ª PLANES

París, octubre.

LLANTERNA

Homenatge a Arthur Bards

A Budapest s'ha celebrat un gran homenatge al nostre col·laborador Artur Bards, anomenat el Max Reinhardt hongarès. (Efectivament, és gran amic de Reinhardt, al costat del qual va treballar llarga temporada, entre altres ciutats també a Hamburg.) Quant a la seva manera de veure les coses del teatre, és més eclèctic, més modest i menys exagerat que el seu gran col·lega, que també és nat a Hongria: a la ciutat de Pozsony-Pressburg.

Artur Bards porta vint-i-cinc anys d'activitat dirigint una sèrie de teatres. Va ésser el creador del cabaret literari i artístic, va representar a Hongria per primera vegada autors com Maeterlinck (del qual és també traductor), Jean Sarmant, Wedekind, Strindberg, G. Hauptmann, Crommelynk i molts altres. Un dels seus fracassos més grans fou una obra de Maurice Rostand, *La tomba del soldat desconegut*, obra massa literària per a ésser de l'abast del gran públic. Actualment, després de treballar també per al cinema i dirigir un teatre berlinès, és director del Teatre de la Ciutat Interior de Budapest, del qual és també fundador. Es compta entre els seus mèrits haver descobert gairebé tots els actors i actrius joves que hi ha avui en aquella capital.

Paròdies

En aixecar-se el teló, hi ha a l'escena, que representa un home i una dona, el diàleg següent:

—Han tocat en el *Carmen*?
—No, que han tocat en las *Descarsas*.
—Pue me paresió que habían tocat en el *Carmen*.

—Pue han tocat en las *Descarsas*.
—Está osté seguro, señó *Currito*?
Entra un personatge, l'Indiano, i diu amb veu campanuda:

—Pero qué más da que hayan tocado en el *Carmen* o que hayan tocado en las *Descarsas*? Lo importante es que han sonado campanas de España!

Aleshores surt la primera actriu, indignada:

—Eso de las campanas de España lo tenía que decir yo, que para eso soy la primera actriz!

Surten tots els personatges de la comèdia cridant: *Macetas! Macetas! Macetas!* (Teló ràpid.)

Això és una paròdia, feta per Rivas Cherif, de les comèdies dels germans Alvarez Quintero, paròdia a bastament representada amb molt d'èxit pels alumnes del «Teatro de la Escuela Moderna», sota la direcció del seu autor.

Aquesta aguda percepció dels amaneraments d'un teatre tan al gust del dia, no ha estat mai perdonada a Rivas Cherif pels il·lustres parodiats, que sens dubte s'han adonat del que representa el fet d'incloure-la a les noves promocions teatrals.

Un dia, la Xirgu rebia la primera ovació d'un dels seus molts èxits, a la qual s'havien sumat els il·lustres germans, presents entre el públic; quan l'actriu tornà a sortir al prosceni portant de la mà el seu director artístic, Rivas Cherif, els il·lustres germans sortiren del local tot rondinant:

—A ése, que le aplauda su padre!

Aquesta petita anècdota ja és prou significativa per al prestigi d'un director artístic que sempre ha tractat d'imprimir a la seva tasca un sentit de modernitat i d'honestetat escènica gens corrent en els usos i costums del teatre de més èxit.

Citem encara una altra paròdia sintètica de Rivas Cherif. Ara es tracta d'una obra d'Echegaray.

L'escena, al saló d'un castell; al castell, un ancià cavaller i un galant de capa i espasa. Diu el primer:

—Si antes de cinco minutos no habéis reparado el honor, os haré arrojar por esa ventana por miserable!

Al fons sona la campana d'un rellotge. Surt la dama tota trasbalsada i diu amb posat tràgic:

—Aprisa! Aprisa, por Dios, que se están acabando los cinco minutos!

TEATRE NOVELTATS

(TEATRE CATALA)

Company: NICOL U. MARTO!

Totes les nits

EXIT ESCLATANT

ROSER FLORIT

de Josep Maria de Sagarra

Ballarins flamencs

Havent desertat el Gato els nostres *tabladors* per a anar-se'n a viure a Madrid—aquell Gato inoblidable de les dobles piruetes sobre el taló i dels *desplantes* genials—ben poca cosa resta a Barcelona en el ram de la dansa *jonda* masculina. Actualment, potser només hi ha dos ballarins dignes de comentari: Agustín de Triana i Rayo de Madrid.

En el *cuadro* del bar del Manquet—pobre bar de Santa Madrona, qui l'ha vist i qui el veu!—, en el qual figuren la irònica Palmira Escudero, l'apoteòsica Paraona i el sobri guitarrista Manolo Bulertias, balla Agustín de Triana. El front bombat i una boca carnosa de canibal que, quan ritu ca-

bons temps, quan s'aixecava de la cadira, a l'Ocell de l'escultor Brancusi. Quan la guitarra marca la sortida, i el Rayo salta al bell mig de la pista, i s'hi queda uns segons petrificat com una escultura vivent, sembla el Sant Joan Baptista del Greco. I aleshores, erudit, concentrat, sever, greu, absent i llunyà, amb els ulls fets en el més enllà, amb la boca que s'obre i es tanca subtilment i tremolosament amb un moviment que participa del resar i del mastegar xiclets, aleshores, el ballari inicia la pre-gària coreogràfica.

Seriós, sec i dur, sobri i auster, com diuen que és el paisatge castellà—no hi hem estat—, el Rayo, fill de Valladolid, gran

Rayo (x) en el «cuadro» del Gran Kursaal

naldescament, s'obre fins a les orelles i descobreix unes dents assassines i amenaçadores, aquest front i aquesta boca voluminosa fan ressaltar més la magror esquelètica de les galtes, que no poden exhibir altra cosa que la pell i l'os. La fixesa dels ulls i el dibuix incisiu de les línies del rostre fan pensar en aquells arlequins de Picasso, misteriosos i torbadors, inquietants.

Assegut a la cadira, quan, sota un turmell finíssim, uns peus nerviosos talonegen tot i marcant el ritme de la guitarra, Agustín de Triana té una magnífica vulgaritat. Anem a pams, però. No una vulgaritat... com us ho diré?... No una vulgaritat... vulgar. No sé si m'enteneu. Potser alguns exemples que, triats en el cinema, adquiriran més universalitat, us faran comprendre el que vull dir. Un Chevalier, una Mae West, un Clark Gable, tenen també una magnífica vulgaritat. Una—ja ho tinc!—aristocràcia de la vulgaritat. Assegut a la cadira, doncs, Agustín de Triana és d'una magnífica vulgaritat. Té tota l'estampa d'un cira-botes. Si Kessel el veies, reconeixeria tot seguit en ell l'alejando de la seva darrera novel·la. Aquell cira-botes de la terrassa del Colón, enamorat boja d'una bella estrangera, i que, un matí lluminós del mes d'octubre de 1934, moria d'un tret engatgat per un legionari en un terrat de la Plaça de Catalunya...

Però quan s'aixeca de la cadira per a començar a ballar, Triana es transforma instantàniament. Tan ràpidament com el prestidigitador que tira l'aigua d'un got a un altre, i aquesta es converteix en vi. Calçat amb unes sabates amb gomes d'un ros vermell, vestit amb uns pantalons cenyits que fan ressaltar l'esveltesa de les cames i la finor del turmell, la jaqueta curta i un coll fort sense corbata, Agustín de Triana, raçat i graciós, sembla aquell torerer, el perfil alternativament alegre i dramàtic del qual tracen els transformistes quan es vesteixen d'home i canten aquell cuplet titulat *El último cartel* o una cosa semblant. Agustín de Triana té uns peus molt segurs. I els seus balls són, sobretot, naturalitat i simplicitat. Sense gota d'afectació, tot el que fa té un aire fàcil i improvisat. El seu art no és res de l'altre món, però es veu amb molt de gust.

Rayo de Madrid, que fa una pila de mesos que actua en el *cuadro* del Gran Kursaal del carrer de Guàrdia, entra dins la categoria d'artistes impressionants. Aquest home té aquell misticisme allargat dels personatges del Greco. I les seves danses fan una gran impressió. Vicente Escudero comparava la verticalitat rotunda de la Pastora dels

amic de l'Escudero, no és gitano. No té, doncs, aquella expressivitat del gest, ni aquell enginy elèctric, ni aquell sentit individualista i genial, dels *calorres*. No es pot refiar, doncs, d'aquella inspiració del moment, instintiva i certera, dels gitanos. S'ha de refiar de la intel·ligència per a crear una bellesa plàstica. I la seva preocupació capital és la línia.

Tant si executa unes voltes precises tot i tocant-se els talons amb les mans, com si taloneja, enravenat, rígid, encarcerat, amb un punt de caricaturesc, segons aquella estètica de sarcasme i deformacions, aquella estètica de la caricatura, que dos eminents teoritzadors del flamenc, Carlos i Pedro Caba, han observat en la dansa *jonda* masculina, el Rayo es preocupa sempre de no destruir la línia.

Com els bons toreros. Car de torero són aquells braços enlairats a l'alçada del rostre, com si anés a clavar un parell de banderilles, gest que és el *leit-motiv* de tots els balls d'aquest seriós Rayo de Madrid.

SEBASTIÀ GASCH

COLISEUM
TELEFONO 16456

EXIT CLAMOROS
INENARRABLE

DE

el film gegantí de 1935-36
50 estels - 8000 artistes
Cada dia s'esgoten les
localitats. Apresseu-vos a
pendre la vostra per dijous,
divendres i dissabte.

Es un film PARAMOUNT

CAMISER
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 14655

SAVOY
LES ÚLTIMS NOTÍCIES D'EL MÓN
PASSEIG DE GRACIA, 36.—Telèfon 76988
Sessió continua des de les tres de la tarda
a la una de la nit
BUTACA, UNA PESSETA
LUCE I FRANCE ACTUALITES
FOX MOVIE TONE
Extraordinària informació de la guerra
ITALO - ABISSINIA
Dibuixos
A petició del públic, 2.ª setmana de la
HISTÒRIA DEL COMPLICAT ITALO-ETIOP
Exclusiu de Savoy
EN EL LLUNY MANDALAY
CATIFA MÀGICA FOX
Un documental artístic
"SIMBOLS ETERNES"
Les Catedrals d'Espanya
LA SAGRADA FAMILIA
Interfilm. Un documental únic que produeix
una profunda emoció

NOUS RITMES! NOUS BALLS! NOVES MELODIES!

DOLORE DEL RIO

PAT O'BRIEN

Edw. Everett HORTON

GLENDIA FARRELL

LEO CARRILLO

film Warner Bros First National

Por unos
OJOS NEGROS

URQUINAONA DE MA NIT ESTRENA

amb la superació màxima de tots els balls moderns

"EL RODEO"

per la formidable

parella

"Los Marcos"

RICÍ "GOLOSO" PURGANT
DELICIOSO

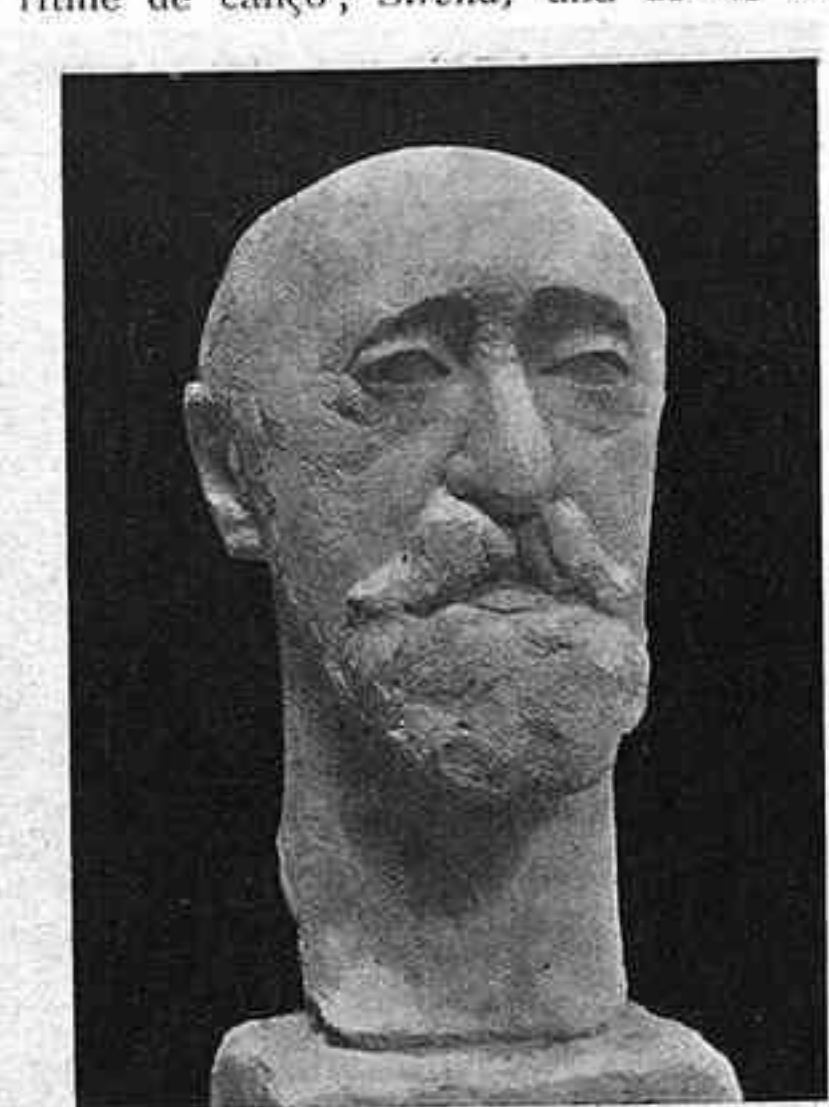
LES LLETRES

D'UN HOMENATGE

Apel·les Mestres i la seva obra

Per a tota la generació actual, Apel·les Mestres és un poeta del qual han sentit parlar. La seva obra no és llegida i l'oblit s'ha fet cada dia més dens; sembla talment que un nombre considerable d'anys separi la seva inspiració de la nova estètica literària, i no obstant, Apel·les Mestres viu encara i és homenatjat pels qui van treure'l del lloc d'honor que un dia li adjudicà la crítica nacional. L'obra del poeta no resistia l'empenya dels nous corrents lírics, cada dia renovats a noves ambicions, ni el renom d'escriptor aristocràtic, fomentat des de les pàgines de *L'Avenç*, era prou per ofegar la fragilitat de la seva obra, sobretot quan després de Maragall s'examinà el que era i el que no era poesia pura. Malgrat tot, però, les produccions d'Apel·les Mestres, a despit de la seva pueril forma expressiva, vénen a ésser una anella imprescindible per a ligar l'evolució de la nostra poesia. En un dels diversos períodes del nostre retrobament, Apel·les Mestres s'hi destaca en preferència; és en el que es comença a esbandir les formes rústiques i s'encamina l'expressió poètica per la sendera de la senzillesa i el llenguatge barceloní substituït, uns modismes aspres, d'una fonètica dura, cercats a graticent pels poetes floralistes. Les cançons d'Apel·les Mestres, senzilles, d'un delicadesa fins aleshores inconeguda i d'un ritme anable, tenen virtuts innovadores; i el poeta ha trencat les velles fórmules dels Jocs Florals i un nou matís, tant se val si és efímerament, marcarà el pas de la nostra lírica. Josep Carner, i cito aquest poeta per la seva concepció literària, antipoda a la del venerable octogenari, ha escrit de l'home que aquest dies rebra l'homenatge de Catalunya: «Dos mèrits indiscutibles té la producció poètica d'Apel·les Mestres: l'haver procurat amb totes les seves forces la musicalització de l'estrofa i l'adopció d'una modalitat lingüística i espiritualment ciutadana». Encara afegia que sense l'autor de *Margaridó* quedaria inexplicada la nostra evolució poètica. Per això, l'homenatge a Apel·les Mestres és alguna cosa més viva que l'entusiasme per a la seva obra, avui ja tan llunyana; és una valorització crítica de l'esperit que li féu agafar la ploma per trencar uns motlles artificials de poesia i són els nets dels admiradors del mèrit intrínsec de la seva obra, els que ja no s'entendrien amb les *Balades* ni s'escandalitzen amb *Creple*, els que li ofereixen el respecte i l'estima. Són els qui han valorat el que representa la seva extensíssima producció en el nostre moviment literari, els que han sabut apreciar la vàlua de la seva obra en el punt potser més estimable, en el d'enllaç entre la primera i la moderna inspiració poètica.

de més èxit del vell poeta, malgrat ésser escrita per al teatre líric, enceta la seva producció dramàtica. Des d'aleshores ençà, el teatre és la seva passió i l'obra escènica un motiu més d'entusiasme. Els seus llibres de versos, *Avant*, *Microcosmos*, *La Garba*, *Cants Intims*, semblen lluny de l'autor de *La Barca*, de *Gaiel*, de *Mascara*; i la generació que ja no podia entusiasmar-se amb els seus versos, endevinava la seva sensibilitat i comprenia l'estima dels avis i la veneració fugissera que per als seus llibres van tenir aquells crítics que des de les revistes literàries del vintèssim assenyalaven mestre i revolucionari.

Apel·les Mestres, per Victor Moré

L'homenatge a la figura del venerable poeta té emoció popular; les agrupacions artístiques de Catalunya, els organismes públics, tots els que estimen el nostre moviment literari, s'hi han associat. Apel·les Mestres, innovador i, després, rapidíssimament, oblidat, pertany a la generació que recollí unes ansies encara imprecises, les emmotllà a les exigències del moment i posà el seu esforç a bastir l'edifici de la nostra reconstrucció. Si avui la seva obra ens sembla llunyana de més d'una centúria, la seva vida ens diu el pas gegant que en pocs anys ha fet el nostre moviment literari. Apel·les Mestres, octogenari, rebra de les noves generacions una estima sincera i veurà en elles la continuïtat del nostre moviment literari que ja no balbuceja com els temps del seu primer llibre, sinó que cada dia és més obert a noves ansies; i unes generacions que no menyspreen l'obra dels vells sinó que l'estimen en aquell punt de vàlua exemplar que és el que fa la sinceritat de l'homenatge que organitzaven les corporacions públiques catalanes l'any 1934 i que ara, després d'un temps que les circumstàncies polítiques han exigit, s'ha renovat fervorosament.

J. M. MIQUEL I VERGES

L'actualitat literària

Conferència Club

La inauguració del curs d'enguany de Conferència Club reuní un públic nombros i selecte, com dirien els cronistes de societat. El literat francès Charles Oulmont, amb un frac carregat de medalles que suggeria irresistiblement la idea d'un prestidigitador, recità, amb l'ajut del seu *métier* perfecte i típicament gallec de conferenciant, a distreure la concurrència amb una amable evocació de la figura i els amors de Chopin. Un piano de cua li permeté d'il·lustrar les seves anècdotes brillants i fantàsiques amb una execució més aviat fantàstica que brillant d'unes quantes pàgines ben conegudes de la música chopiniana. Les dames que havien vist el film de la Ufa sobre Chopin acolliren amb complaença notòria la conferència.

Em cal assenyalar que en el programa del curs present hi ha anunciat un curs de cinc conferències a càrrec d'André Maurois, així com la visita dels grans novel·listes francesos Jules Romains i Georges Duhamel. Això permet d'encarar-se amb resignació amb tots els arqueòlegs que, en l'endemà, es presentin al saló del Ritz.

Els clàssics catalans modernitzats

He rebut, i m'apresso a fer-ne l'elogi, perquè s'ho val, els primers volums de la *Col·lecció Popular Barcino* que contenen dels nostres clàssics posades en el català modern. L'Editorial Barcino, que té en el seu haver l'edició meritíssima i fidel dels autors catalans antics, s'ha emprès aquesta tasca per tal de posar més a l'abast del gran públic els grans escriptors de l'edat l'or del català. Ramon Llull, amb el seu *llibre d'Amic i Amat*, posat en català modern i anotat per R. Aramon i Serra, i Bernat Desclot, de la *Crònica* del qual han estat publicats en tres volums els fragments que contenen el regnat de Pere el Gran, sota els títols *El Desafiament de Bordeus*, *La Croada contra Catalunya* i *L'Alliberament de Catalunya*, en versió de Serra-Baldó i d'Aramon, obren la llista, que confio que es completarà amb les obres més interessants dels nostres clàssics. L'obra de Llull és un poema místic immortat, d'una força lírica incomparable; la *Crònica* de Desclot, ultrà el seu valor històric, té molt sovint la gràcia narrativa d'una novel·la. Aquests primers quatre volums d'*Els Clàssics Catalans Modernitzats* no defraudaran pas, n'estic segur, el gran públic, i això és el millor elogi que pot fer-se de l'empresa.

Un llibre de Zweig sobre Erasme

Aquest *Erasme de Rotterdam, Triunfo y Tragedia* que ha editat l'Editorial Joventut no és pas susceptible d'assolir, per exemple, l'acollida del gran públic que han meregut *Maria Antonieta* i el *Fouché* del mateix Stefan Zweig. Tanmateix, és un llibre important, i la figura d'Erasme, l'humanista, que veu triomfar per un breu moment de la història els seus ideals de tolerància i d'universalisme, però que és arconat tot seguit per l'onada desbordada de les guerres de religió, encarna l'intellectual pur de tots els temps, amb les seves limitacions, les seves febleses i la seva fidelitat íntima a uns ideals. Les figures de Martí Luter i d'Ulric Hutten, tan oposades a la de l'autor de *l'Elogi de la Follia*, fan més dramàtic el contrast i més punyent la tragèdia d'aquell homenet infatigable i malaltís, que negligí, per covardia, d'ésser el mitjancer i salvador de la unitat espiritual d'Europa en els moments decisius de la Reforma.

R. T. M.

ELS RECORDS D'UN VIATGE

Mediterrània, 1933-1935

L'amic Díaz-Plaja acaba de publicar un petit llibre, conjunt d'orientacions personals sobre les coses vistes; el titula *Cartes de navegació*. És un aplec de notes i records personals de dos creuers universitaris: el de la Mediterrània de 1933 i el de l'Atlàntic de 1934.

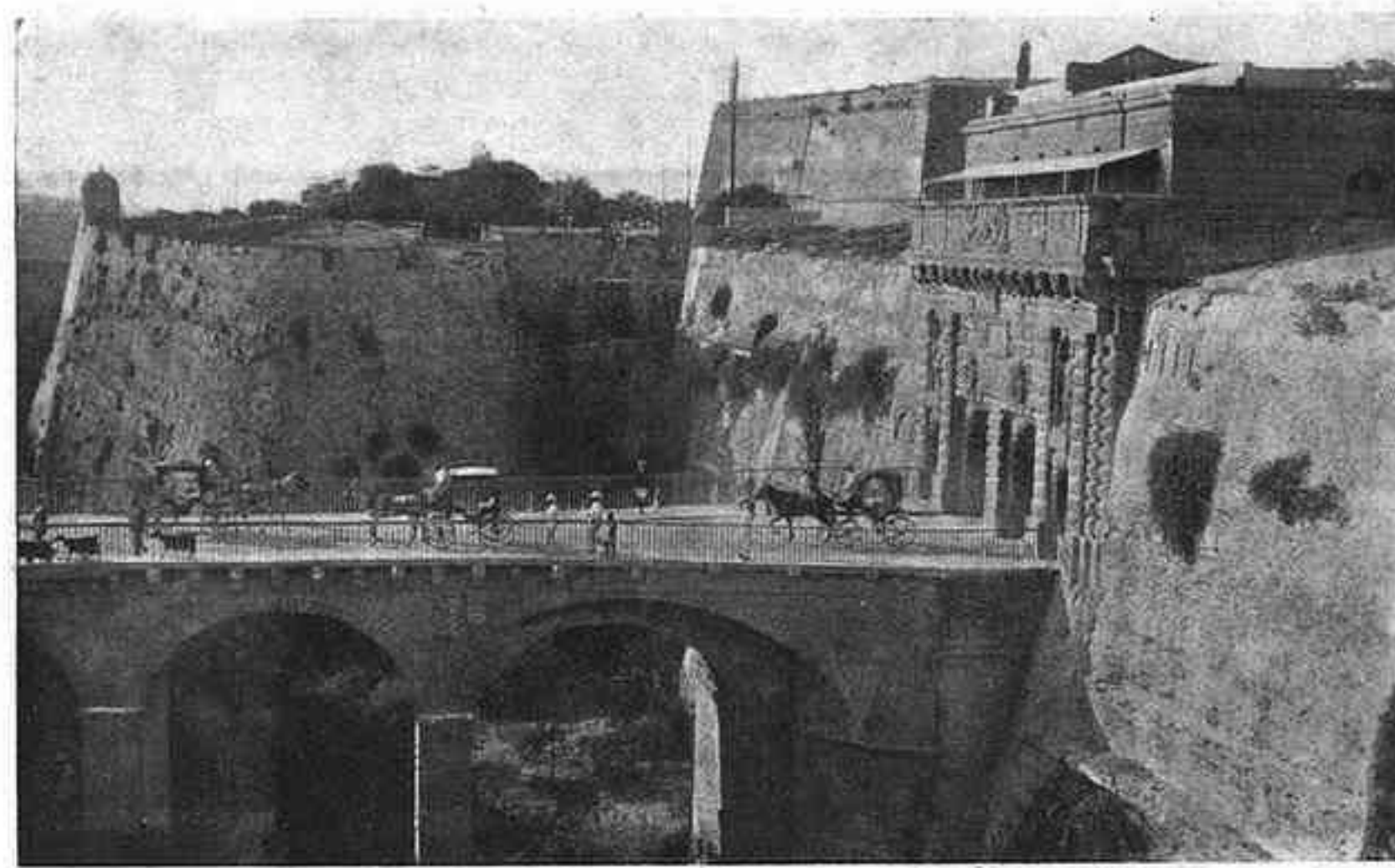
Company de cambra de l'autor en el primer d'aquests viatges, sóc testimoni de com les seves notes foren escrites sobre la marxa i inspirades en la viva suggestió del moment.

El creuer universitari de la Mediterrània fou organitzat per la Facultat de Filosofia

llers de l'Ordre, que recorden tota la història d'Europa. Qui sap quin ha d'ésser el paper d'aquesta illa en la història de l'esdevenidor?

Quina emoció recordar ara el pas per Alexandria i El Caire, les ciutats velles i noves, les piràmides antiqüíssimes! Tot veient el corrent suau i oliós del Nil que tenyeix de blau—potser aviat de roig—les aigües d'Etiòpia.

Hi havia l'any 1933 a Roma l'exposició —la Mostra—feixista; memòria del desè aniversari de la marxa sobre Roma. Era impressionant. No hi eren exposades les

Un aspecte de La Valette, amb els típics carruatges mallesos

i Lletres de la Universitat de Madrid. El de l'Atlàntic tingué el patronatge de la Universitat de Madrid. El de l'Atlàntic tingué el patronatge de la Universitat autònoma de Barcelona. Els dos marcaren una nova modalitat entre les maneres habituals de córrer món. No foren viatges d'estudi, en el sentit estricte—polaritzats cap a una mena determinada d'investigacions—; ni, menys, encara, viatges de turisme—frivolitat d'imatges de primer pla—; foren una comunitat universitària en marxa, uns il·lions en ruta, barreja d'inquietuds i vocacions diverses, en l'harmonia d'un peregrinatge cultural, sota una disciplina imperceptible i autèntica.

El creuer de la Mediterrània s'escaigué ésser una propaganda exterior de la República Espanyola. A Itàlia, sobretot, on les estampes del nou règim polític d'Espanya es presentaven pintades amb tonalitats fosques i confoses, l'espectacle d'un vaixell oficial universitari—gest de gran despremiment econòmic per part de la República—provocà una reacció sorprenent. Damunt de la mar hi passejàrem triomfalment una bandera: la de la joventut i la cultura de la nova República.

Per altra banda, poguérem retrobar velles comunitats espanyoles: les dels jueus farragats de l'Espanya pels Reis Catòlics. Entre les gentes amb les quals l'emigració els ha obligat a conviure, parlen encara en llurs famílies la llengua castellana. Utilitzen el castellà clàssic, el del segle XVI. Solament els manquen les modalitats noves de l'idioma. No tenen escoles castelleses. Demanen llibres. Si l'Estat espanyol, que té tanta cura a fer parlar la llengua castellana als que no la parlem naturalment, es preocupés que no la oblidessin els que naturalment la parlen!

El mateix Díaz-Plaja va poder recollir en diverses bandes—sobretot a Rodas—una colla de variants de *cantigas viejas* que després ha publicat com una aportació al *Romancero*:

Debaxo del pecho siedro—un lunar tenés
[ahí,
con tres cabelcos de oro—que vos sonan al
[vestir.

Fa dos anys d'aquest viatge. L'enfollat de terres mediterrànies pren els dies d'ara un renovat interès. El port de la Valette, a Malta, profundíssim—prop de setanta metres sota el nivell de la població—, com una espina de mar entre les roques, era, ja aleshores, curull de vaixells de guerra. A dalt, la placidesa de la ciutat contrasta amb les pedres grises i nues que li donen una gran valor estratègica. A l'església de Sant Joan reposen en llurs tombes barroques carregades d'escuts, els nobles cava-

obres que innegablement ha realitzat el feixisme en escoles, cultius agrícoles, i, sobretot, asfaltats urbans. Hi havia, simplement, articles periodístics del Duce, escrits a les parets amb lletres grossíssimes, armes de tots menes i condicions i records de les lluites cruentes del carrer entre feixistes i socialistes. A fora, desfilaven milltarmet els pobres *ballia*, xicotets de tretze anys, armats amb tota mena d'estrís.

En una de les portaldes de la Mostra hi havia una llegenda que potser ara podran recordar els feixistes si els apliquen massa les sancions econòmiques: «Chi a del ferro, a del pane».

Al costat d'aquests temes, el viatge tenia aquells de valor immarcescible: els que recorden a Occident tot allò més fonamental de la seva religió, la seva filosofia i el seu art: Cartago, la tomba de Turmeda, Jerusalem, Eleusis, Epidaur, Delfos, Olímpia... L'amic Díaz-Plaja n'ha fet un excel·lent recordatori. Demem agrair-li-ho més que ningú els que ferem el viatge, car per nosaltres especialment són amarares d'emoció les seves notes.

El llibre té, a més, tres temes corresponents a Amèrica: Curaçao, problema i poesia dels negres, Nova York. El llibre és quelcom del que pot ésser una Universitat veritable: oberta a Orient i a Occident, al passat i a l'esdevenidor.

Per acabar, un petit record personal i concret d'aquell viatge: una breu lliçó de ciència política que hauríem d'haver après a Espanya. Era a Constantinoble. Passejàvem pels carrers tristos de la vella ciutat; ens acompanyaven uns estudiants universitaris de la capital. Ens envoltava el gris del cel, la sumptuositat dels edificis, la majestat de les cúpules rodones i la pobresa infinita d'uns carrers bruts i plens de captaires.

Parlem del canvi de la capitalitat de Turquia. Jo insinuo a l'estudiant turc amb qui parlo la raó coneguda i tòpica: han tret la capital d'Estambul i l'han portada a Ankara perquè l'antiga ciutat de Constantinoble, oberta a la mar, els resta gairebé sola a Europa en males condicions de defensa militar; Ankara, al revés, és una ciutat interior envoltada de terres turques.

—Sí, és veritat—em replica—; hi ha, però, una raó més poderosa encara: Constantinoble té el gust de l'imperi; i tenen els funcionaris, la gent, fins les pedres i els edificis; tot parla de la vella organització i servei el seu esperit. La capital del nou Estat ha d'ésser una ciutat diferent, on la tradició no hi posi massa ni hi estigui arrelada.

Espanya una vegada, podia haver après de Turquia.

DOMÈNEC CASANOVAS I PUJADES

Acaba de publicar-se el llibre de
VENTURA GASSOL
LA MORT DE L'ÓS
(POEMA COREOGRÀFIC)
Dibuixos de Pere Pruna
Un volum de bella presentació
Edició corrent, preu: 6.- pessetes
de Luxe, " 12.- "

Administració i venda:
Libreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

CASA REÑE
COPIES a màquina
CIRCULARS
amb multicopista a preus reduïdíssims
TRADUCCIONS de l'anglès
i francès
MONT-SIÓ, 18, pral. - Telèf. 18053

—Per què plores, maco?
—El meu pare és mort, la mare també, tinc la germana malalta i el meu germà s'ha suïcidat, i si torno a casa sense diners, tots em pegaran.
(Humorístic Lesty, Praga)

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS
TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU
VERDAGUER I CALLIS, 3, 5, 7
(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARRÈCS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELEFON 14856

¡NERVIOSOS!
Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades **GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ** que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la **Neurastènia**. Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, vertigenes, fadiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitations, hiperisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen agutament nerviós.

Les **Gragees potencials del Dr. Solvré**, més que un medicament són un element essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós, regnant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esportistes en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les **Gragees potencials del Dr. Solvré**, tota els esforços o exercicis fàcilment i dispensant l'organisme per reprendre'l sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta prendre un flascó per convèncer-se'n
Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.—Dirigit-se a tramontar 0'25 ptes. en segells de correu per al transport a Oficines Laboratori Solvré, carrer del Ter, 16, Barcelona, sobre gràtia un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquests malalties.

Un esplèndid
ABRIC
de gran qualitat
trobarà en els
nostres immensos
assortits

Sastreria Modelo
Rbla. Canaletes, 11

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les exposicions

Les Arts i els Artistes

Els components d'aquest grup, aquesta vegada corregit i augmentat, han portat a cap a La Pinacoteca la seva 21ª reunió. Hem dit augmentat, perquè després d'alguns anys d'absència s'hi han incorporat artistes com Aragay, Benet, Espinal i Rebull, que completen l'equip, i també hem volgut renotar un ascens en els dissenys de col·laboració brillant.

Tot i amb les seves forces, acusant els matisos personals, ha cedit teles i escultures de bona categoria, desfont una mica aquella impressió pejorativa que molt sovint duu aparellada la inevitable sanfaina d'una col·lectivitat artística.

la seva notabilitat indiscutible mitjançant el tren espiritual amb què és portada a cap. Josep Obiols exposa un retrat de nena que considerem no gens exagerat classificant-lo com el millor dels que li hem vist en aquests darrers temps. És dels tipus de retrats integrals que una mica d'inflexibilitat faria anomenar els únics veritables. Tot en aquesta tela està supeditat a explicar el personatge. Ultra aquesta necessitat tan ben assolida, la pintura fa bonic de color i és Obiols pur quant al gest de l'ambient que fa volta.

En l'exposició que Lu Pascual celebrà a la mateixa sala l'any passat vàrem manifestar unes certes reserves pel que es referia al conjunt de l'aplegat. Ens feia l'efecte d'una cosa cansada que apuntava el manierisme.

Lu Pascual — Paisatge

El quasi oblidat Aragay ha exposat una petita obra personalíssima que respon a aquell decorativisme simple que tant reeixí fa deu anys i que encara aguanta plenament els seus encisos.

Rafael Benet ha contribuït amb un oli inèdit molt interessant, fill d'aquesta darrera època del pintor.

Domènec Carles i Pere Créixams aporten dues clàssiques obres de la collita inestricable que tenen la virtut que pot exigir-se'ls, que és la de mostrar-se a la seva alçada i ben provat mèrit.

El *bosc i el riu* pertany a les teles de debò de Felu Elias. En aquesta estampa estival, l'Il·lustre Apa ateny els seus millors moments d'entusiasme a terme una pintura diàfana i precisa, representativa com la que més i plena de les excel·lències que la crítica ha anat recollint tot al llarg de la seva tasca de pintor.

La reaparició d'Espinal és segurament un dels grans al·licients d'aquest saló de Les Arts i els Artistes. Després de molts anys d'aparent inactivitat, el que fou molt més que una gran esperança es recupera i apareix amb les disposicions notabilíssimes en tot instant reconegudes. El seu *Interior* no és allò que se'n pugui dir una de les millors proves del talent i sensibilitat d'Espinal, però pot afirmar-se que és un extraordinari aval per a justificar la *ventrè*.

Francesc Galià ha presentat una d'aquelles seves natures mortes que constitueixen l'exaltació de la seva personalitat de pintor sorgit de l'escola de l'exigència.

Labarta i Mallol, també com sempre, han dut a la col·lecció teles altament característiques, de les quals preferim la del darrer, d'una gran envergadura pictòrica en tots els ordres.

El paisatge de Jaume Mercadé no s'aparta un mil·límetre del vivíssim moment que darrerament ha aconseguit davant els seus escenaris habituals. Tant pintura d'elements d'arquitectura com d'aire.

Altra vegada Joaquim Mombrú, des de la seva posició modesta, excel·leix en el conjunt exhibint un paisatge immergit en l'essència de la millor tradició catalana. És una boníssima pintura, d'atmosfera plena d'aquella realitat tan difícilment copsada per pintors atrets per la superfície.

Els Peixos de Xavier Nogués obeeixen al sentit que obertament declarava la seva darrera exposició. Curiosa barreja de pintura objectiva i d'ideals decoratius, que adquireix

Avui Pascual ens ha convençut de tot el contrari. El paisatge nevat exhibit a La Pinacoteca resulta una magnífica peça de frescor i d'exuberància pictòrica, digna de la personalitat del pintor i digna també en la més acurada antologia de l'Il·lustre oli.

Pere Pruna, com tots els seus companys, ha volgut fer memorable la reunió del 1935, valent-se d'una figura de la més pura tradició i que des de la presidència de la sala representa l'esperit inquiet i sòlid de tota la comunitat d'artistes.

La singular manera expressiva de Ricart troba en *Cartó i paper* una immillorable conducció que fa ben visible la filiació de la sensibilitat de l'artista de Vilanova.

L'escultura del Saló, representada per Casanovas, Clarà, Dunyac i Rebull, ofereix, com la pintura, un conjunt perfecte, del qual són molt remarcables el nu ajagut de Rebull, la terra cuita de Casanovas i la figura de dona dreta de Dunyac.

La secció de dibuixos, que tanca el catàleg, va a càrrec de l'arquitecte Rafols, el qual s'emmarca en la discreció que li és de consuetud.

En definitiva, al cap de vint-i-un anys d'aplegar-se amb poques variants conjuntament, Les Arts i els Artistes han trobat una altra vegada motiu per a fer perdurar per uns quants més la justificació de l'actiu col·lectiu. Almenys si aquesta no respon a una necessitat artística actual, que quan ho facin respongui al mèrit que cadascú dels seus participants ha sabut guanyar-se en el terreny particular.

Navarro - Ramon

A les Galeries Syra, Navarro Ramon exposa una nombrosa col·lecció d'elucubracions pictòriques que tracta d'explicar des de la presentació redactada en el catàleg.

Navarro Ramon arriba una mica tard al concert del sintetisme i de la glacial estàtica artística. És una llàstima que s'entufuri per aquest viarany, perquè en moltes ocasions el traïx el seu sentit de pintor, que per entendre'ns anomenem de normal.

Navarro Ramon és jove i hem de creure que el dia menys pensat s'adonarà d'on té les veritables possibilitats.

Ernest Curiel

A les mateixes Galeries exposa Ernest Curiel, pintor alemany que s'ha sentit temptat per les coses naturals del nostre país. Com a bon pintor i com a bon alemany les ha transplantedes amb una gran cura i sense subjectivar. Curiel ha reeixit en tot el que es refereix als aspectes exteriors; però la calor i la gràcia de la terra se li ha esvaït. Per això, el que en aparència és valor general, només ho és de matemàtica. En realitat només és un gran resultat d'aquest esperit de perfecció epidèmica amb el qual s'accontenta la gent que no ha experimentat l'emoció del paisatgisme nacional.

Joaquim Terruella

El conegut intèrpret d'assumptes taurins ha inaugurat una exposició a la Sala Gaspar a la qual la gairebé absoluta absència d'aquells temes proporciona un interès ben viu. Terruella com a paisatgista és, com el pintor de les emocions dels braus, un pintor que capta brillantment la part cromàtica sense aturar-se en complicacions cerebrals. Amb una marcada preferència per a contrastos de color, l'autor és fa seva la fórmula valencianista, de la qual treu bons resultats.

Es amb una gran satisfacció que constatem aquest altre aspecte de Terruella.

ENRIC F. GUAL

«BIRTH CONTROL»

—La meua mare en va posar cinc-cents vint-i-sis al món, i ara n'hi ha que s'espanten de tenir-ne dos-cents!

(Smith's Weekly, Sydney)

—Ja has tancat bé la caixa? Sobretot, que no ens buidin la botella de porto.

(Gringoire, París)

Galeries d'Art

SYRA

PRESENTS D'ART I QUALITAT
BODES, FESTES I ONOMAS,
TIQUES, BATEIGS, ETC.

Dissabte inauguració exposició

D'IVORI, pintura

Diputació, 262 Telèfon 18710

BUSQUETS MOBLES

OBJECTES D'ART I DE FANTASIA

DISSABTE 2 NOVEMBRE
INAUGURACIÓ DE L'EXPOSICIÓ DE PINTURA DE
DOMENECH-SOLER

Escultura de

E. CLARASSÓ

Passeig de Gràcia, 36

SALA PARÉS

EXPOSICIÓ

MARTI LLAURADO

(esculturas)

JOSEP MARAGALL

(pintura)

inauguració dissabte

SALA GASPAR

Consell de Cent, 323

(entre Rambla de Catalunya i Balma)

MARCS - GRAVATS - MIRALLS I MOTLLURES

JOAQUIM TERRUELLA

(pintura)

Fins al 8 de novembre

La Pinacoteca

MARCS I GRAVATS

Dissabte inauguració exposició d'aquarelles

de

SABATER-JAUMA

Passeig de Gràcia, 34

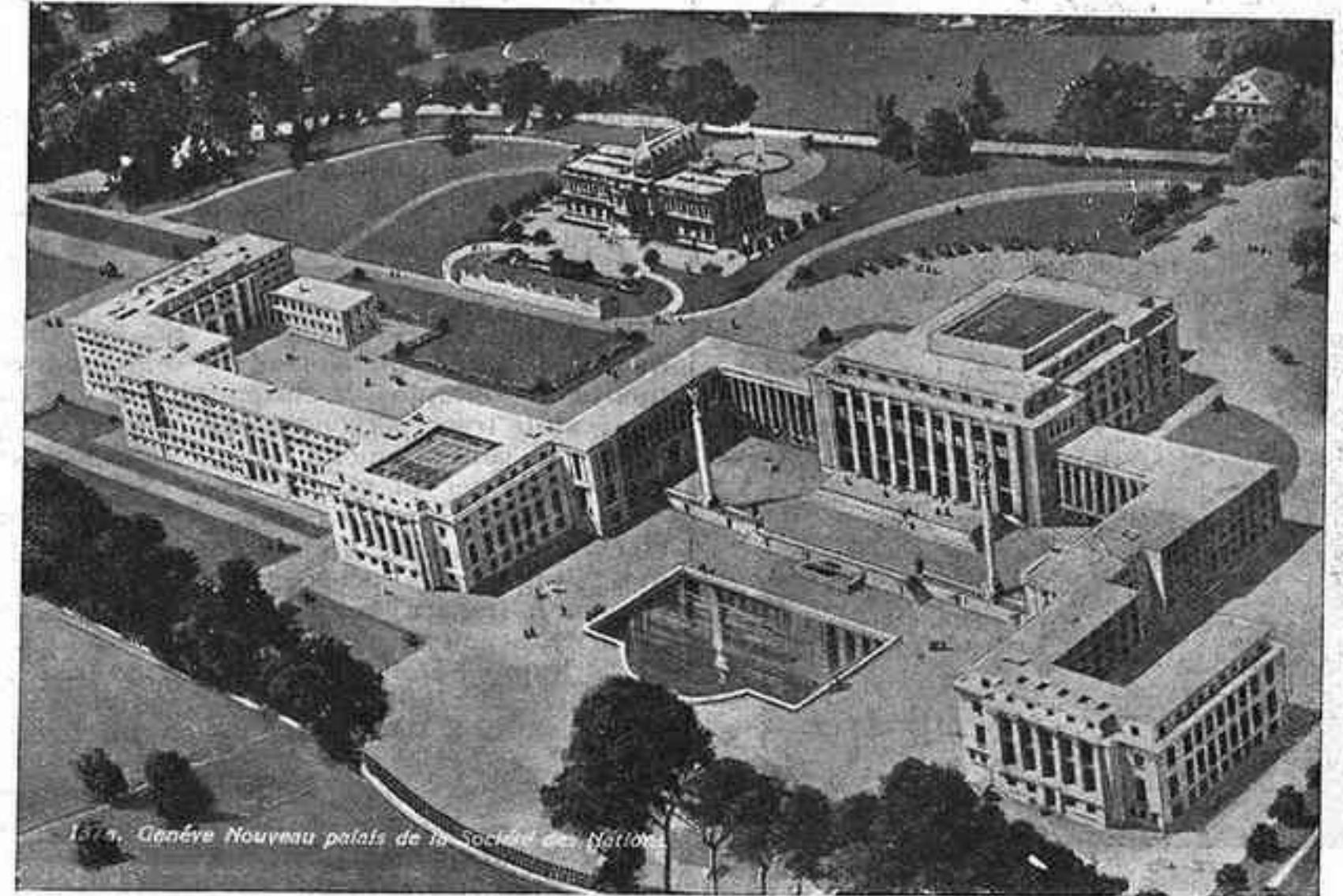
EL PALAU DE LES NACIONS

Un trist període arquitectònic

Si marxeu del centre de Ginebra, Quai Wilson enllà, per la riba del llac, teniu davant vostre unes masses imponents d'arbres, que us tapen la vista del que es troba darrera d'ells. Camineu més, i quedeu meravellats que aquests arbres us hagin pogut amagar una cosa tan enorme com allò que ara teniu davant els ulls: la immensitat física del nou Palau de la Societat de les Nacions. Passada la sorpresa, reconeixeu que no es perd gran cosa amb el tapament que aquells arbres prenen al càrrec llur.

Perquè, si el Palau és gran de volum, no n'és pas d'esperit. És gran de volum, perquè

Al mig d'aquesta confusió, el concurs va ésser fallat a favor de diverses solucions ensembles. Diversos arquitectes, amb orientacions diverses, foren encarregats de posar-se d'acord i de treure a llum una solució de concòrdia. En art, aquestes solucions diplomàtiques duen en elles mateixes l'ensopiment mortal. Els arquitectes començaren de treballar, mentre continuava la batalla arquitectònica entre les tendències noves i velles. Hi havia qui predicava que un Palau és un monument; altres, que un Palau és una Casa. Els arquitectes triats al Concurs del Palau de les Nacions, perduts al mig

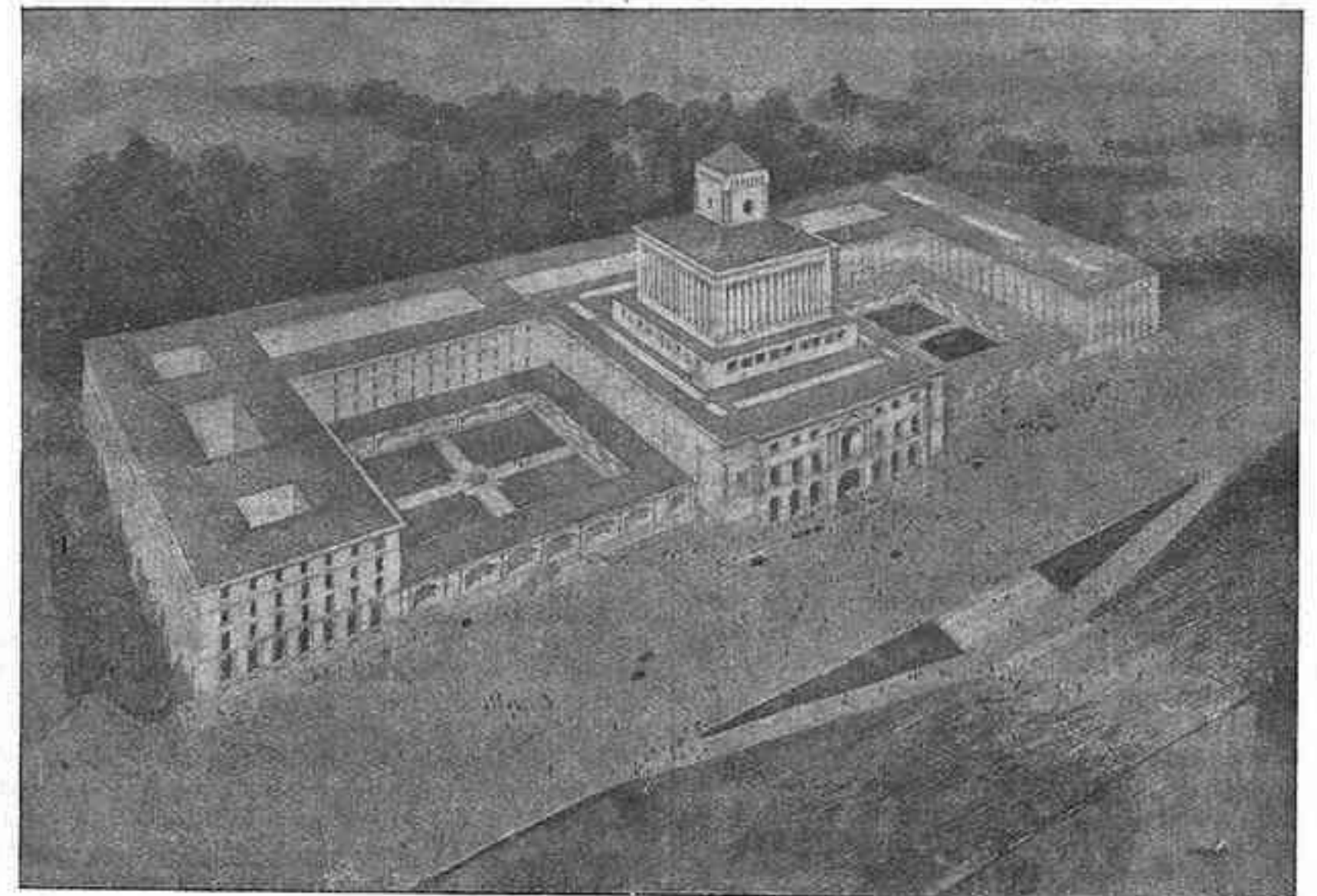

El Palau de la Societat de les Nacions tal com ha estat construït pels arquitectes triats al Concurs internacional

aquest volum és de l'ordre dels 440.000 metres cúbics, damunt una superfície edificada d'uns 18.000 metres quadrats; xifres molt veïnes de les del Palau de Versalles, el qual, com se sap, és un exemple de vastitud. La Sala de les Assemblees del nou Palau de Ginebra té 4.688 metres quadrats i 40 metres d'alçada. El pressupost total de l'edifici, segons fou aprovat per l'Assemblea de 1932, puja a uns 65 milions de pessetes, als quals cal afegir els donatius en espècie, oferts pels Estats-membres, amb el fi de decorar parts del Palau: per exemple, les pintures de Josep M.ª Sert, ofertes

d'aquests grans principis puerils en lluita, volent fer un temple o monument i una casa, tot barrejat, sense adonar-se'n vingueren a caure a la fórmula inevitable del Grand Hotel. La donació de dos milions de dòlars que feu Rockefeller, amb destí a la construcció d'una biblioteca anexas al Palau, acabà d'embullar el projecte, el qual fou refet, sobre una planta vagament «funcional», amb cossos «monumentals» dispersos, amb «simplificacions» desafortunades d'ordres clàssics ací i allí, i amb centenars de finestres amb persianes enrotllables.

Per fi, l'any 1929 veié la col·locació de la

Projecte de Palau de les Nacions per Rubió i Raventós

per la República Espanyola. Aquesta massa de riquesa material i de metres cúbics fan una innegable grandària física, com he dit. Dins el Parc d'Ariana, aquest gegant, inacabat encara, jau davant els nostres ulls atòmits, amb una mena de somnolència enorme i feixuga. Però la massa no és tota l'arquitectura.

El Palau de les Nacions no és gran d'esperit. En té algun, d'esperit? És fill d'un gran concurs internacional, convocat per un acord de l'Assemblea en 1924. És a dir, en una data en què la confusió arquitectònica feia el ple. Amb el meu company, l'arquitecte Ramon Reventós, vàrem córrer a aquell concurs, i recordo molt bé la sensació de terbolesa que produïa el món arquitectònic de llavors. No que ara hagi millorat notablement; però, almenys, l'ou que havien posat els alemanys ha estat covat per Le Corbusier, i n'hem vist el poller. Llavors, semblava la posició més sensata, la de pendre de les noves teories la simplificació, i del clàssic, l'ordre. Aquests dos principis (més contradictoris del que literàriament sembla) estaven enterbolits per les necessitats funcionals de l'organisme ginebrí. És cert, alguns concursants optaren pels ordres clàssics, altres per la simplificació i la funció. Però foren excepcions. Des de l'acord del concurs fins a la seva celebració, el món de l'arquitectura estigué en batalla —una batalla nocturna, sense gaire claror. La batalla es complicà amb les intrigues polítiques dels Estats més importants. Recordo que nosaltres vàrem escriure la nostra memòria en francès, però introduint-hi faltes de francès, anglicismes, per a fer semblar que havia estat escrita per arquitectes anglesos (el concurs era anònim, sota lema). No cal dir que aquesta maniobra fou només que per al nostre ús particular, ja que el nombre aclaparador de 600 concursants i de 600 milions d'intrigues, recomanacions, influències, violències, etc., etc., feien il·lusòria qualsevol ambició d'èxit.

primera pedra, i el 6 de novembre de 1933 es posava al punt més alt de l'edifici el ram de flors, tradicional a Ginebra, com aquí ho és la bandera, que marca l'acabament del gros de l'obra. Una ocasió magnífica i única de construir la gran obra arquitectònica del nostre temps, se'ns havia esmunyit de les mans a tots els que les hi havíem posat. Restava un enorme cos sense esperit, representant d'un trist període de l'arquitectura.

NICOLAU M.ª RUBIO
Arquitecte

Compreu BRISAS Revista il·lustrada
Selecció d'Art, Literatura,
Modes, Decoració, Esports, etc.

SASTRERIA F. COMAS

FONTANELLA, 9 PRAL.

DISTINCIO-BON

GUST-QUALITAT

ESPECIALITAT EN

VESTITS DE

SOCIETAT

FITO
CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 41
Telèfon 14655

Canòdrom Guinardó
Tots els dimarts i dijous a les 10 de la nit, i dissabtes i diumenges tarda i nit, grans curses de llebrers

KENNEL
EL MILLOR ESPECTACLE DE L'ESTIU
En el lloc més típic, fresc i pintoresc de Barcelona
CURSES DE LLEBRERS
Cada nit. Dissabtes i diumenges, tarda i nit
Tancat col·leccions i Antebans Hores 8 des de la Plaça Catalunya.

LA MÚSICA

«SUITE» DE MÚSICA CONTEMPORANEA (*)

Instantànies de Praga

El Camí de la Vida, d'Alois Hába, és certament una obra de primer ordre des del punt de vista estrictament musical. Faig abstracció, cal dir-ho, de tot el contingut programàtic de la composició.

Per a l'auditor, el coneixement del «programa» d'una obra musical té un interès del tot secundari, al meu entendre. Tota la música, segurament, és en el fons «música de programa» — a diversos graus de consciència per part de l'autor —. Però que el «programa» necessiti esdevenir un doble de la música, un document explícit, constitueix

agradable i tot, com si escoltessin un piano desafinat.

Des del punt de vista de composició, Hába segueix els principis i la tècnica de Schönberg basada en la disposició dels sons de la gamma en sèries fixes que serveixen, en certa manera, de matriu temàtica. (Hába aplica aquesta tècnica d'una manera estricta en el Camí de la Vida, servint-se d'una sèrie fonamental de dotze sons.)

El iugoslau Slavko Osterc i el txec Karel Hába estan situats en aquest aspecte en el mateix terreny que el seu mestre, Alois Hába.

Com a veritable descoberta entre els músics de la generació jove, el Festival de Praga ha revelat un nom nou, almenys, el de l'hongarès Sandor Veresz. El quartet de corda d'aquest jove deixeble de Béla Bartók, esplèndidament executat pel Nou Quartet Hongarès, ha causat la impressió general més favorable. Rica de substància i perfecta de realització, aquesta obra acusa un veritable talent original. Cal retindre el nom del seu autor.

Vladimir Vogel (Rússia) i K. A. Hartmann (Alemanya) donen, d'una manera menys espontània, la impressió de fononies amb trets personals ben evidents, encara que sense aquella última compensació de l'esforç per la gràcia.

Alexander Moyzes, txec, i Raymond Chevreulle, belga, amb obres de contingut més simple i de propòsit menys ambiciós, presenten música «contemporània» d'un aspecte francament amable i sorrient.

Els italians Dallapiccola i Petrassi, i l'holandès Henk Badings, es troben situats ja més a la vora de la línia on comencen els imprecisos.

De totes maneres, la impressió de conjunt que es pot treure de les obres esmentades, principalment, ofereix un altre aspecte d'un gran interès.

Entre aquests compositors joves de molt diversos països hom descobreix ja una certa unitat d'esperit, una coincidència característica en tota una sèrie de fets d'ordre estètic i formal que arriben a donar una idea d'estabilització del llenguatge de la música actual.

Ernst Krenek

un cas evident d'hipertrofia. Es frapa, per altra banda, la manca d'eficàcia real de les explicacions programàtiques davant de l'audició. L'auditor es pregunta una mica perplex: què n'ha de fer, en realitat, d'aquests fons conceptual o descriptiu que li és comunicat si, per hipòtesi, no hagués esdevingut tot expressió musical en l'obra que va a escoltar?

Realment, el «programa» del Camí de la Vida, d'Alois Hába, és un document d'interès biogràfic veritable, però que més aviat mal predispesa per a l'audició immediata de la seva música. Davant d'una formal professió de fe antropològica, davant de l'evocació del Dr. Rudolf Steiner, del Goetheanum i de la ciència espiritual de l'escola de Dornach, no és fàcil que us prepareu a escoltar una música viva, enormement temperamental i gens sofisticada, com la que escriu Hába. Però als pocs compassos de música efectiva, els principis «crístics», «ahrimànic» i «lúticífic» que sostenen una brava lluita simfònica en set fases — segons informa el programa — s'esvaeixen ràpidament de la consciència com pallids esqueues.

Al final de l'audició heu fet la coneixença d'una obra vigorosa, puixant, d'un interès musical excepcional, i no tindreu inconvenient a pendre nota que l'artista dedica el seu cant a exaltar «la impulsiva creadora que ve del Crist». El Camí de la Vida és doncs, en aquest sentit, el camí de la humanitat vers el progrés espiritual a impuls de la força que ve del Crist i contra les influències dels dos altres principis malèfics, la representació dels quals — dins el mateix quadro dels elements d'expressió musical — tindreu la sorpresa de trobar catalogada amb una precisió de detall desconcertant!

Insisteixo, de totes maneres, a dir que, abstracció feta de les intencions programàtiques d'Alois Hába, el seu Camí de la Vida és una composició musical que no vacillaria a recomanar als nostres organitzadors de concerts simfònics com una obra moderna de real importància.

Contra el seu costum, Alois Hába ha escrit aquesta obra per a l'orquestra normal d'instruments d'escala cromàtica. Algunes mostres d'obres seves escrites sobre la base de la nostra gamma subdividida en quarts de to foren presentades en sessió privada, en un d'aquells palauets d'exquisida arquitectura barroca que poblen el barri senyorial del Hradschin, de Praga. El famós Quartet de Praga executa aquesta música amb una perfecta naturalitat. Altres mostres foren presentades en discos que aviat podran ésser escoltats a Barcelona en les sessions de Discòfils. Una de les peces més notables, pel meu gust, fou un quartet vocal extret de l'òpera Matka (La Mare), en la qual l'autor ha fet ús de totes les possibilitats interval·liques noves — tant en la melodia com en l'harmonia — que la subdivisió de l'escala cromàtica li ofereix. L'obra en qüestió va ésser estrenada, fa pocs anys, a l'Òpera de Munic, sota la direcció de Hermann Scherchen. El fragment enregistrat — un quartet de «ploraires» a l'enterrament de la Mare —, sigui per l'especial naturalesa del tema, sigui per la força expressiva de les veus humanes, arriba a crear una impressió de veritat i de realisme d'una força emotiva innegable.

En un instrument com el piano, on la part mecànica crea una més gran distància entre l'executant i el so, el quart de to és molt menys intel·ligible, menys «veritat». La impressió arriba a ésser francament des-

Alban Berg

sica actual. La transformació que Schönberg ha imposat als elements del llenguatge musical de la seva època demostra propagar-se i establir-se entre els representants de les noves generacions, una mica per tot arreu del món.

Es evident que l'herència de l'obra de Schönberg interessa profundament a aquesta generació i que tota una evolució que semblava encara problemàtica ahir, a molts dels autors que ara tenen quaranta anys, és confirmada per la generació que els segueix. Per damunt de les variacions que aquesta coincidència dels joves comporta — en relació amb els diversos climes nacionals i amb les característiques d'ordre personal — es dibuixa ja d'una manera clara una nova unitat de llenguatge amb els trets d'universalitat que ofereix el llenguatge musical de totes les èpoques que han superat canvis profunds i han arribat a consolidar un estil propi.

Aquesta ha estat per a mi una de les experiències més impressionants que s'han després d'una visió de conjunt dels programes de Praga. Tinc la convicció que el contacte de la nostra joventut musical amb el clima artístic i moral de la S. I. M. C. durant el pròxim Festival a Barcelona, pot ésser un estímul preciós per a una sèrie de talents positius de la jove música catalana que han restat fins ara una mica al marge d'experiències i fets importants de la música actual, experiències i fets que en grans ciutats obertes a la música moderna han arribat a ésser familiars àdhuc als mateixos públics filharmònics.

ROBERT GERHARD

Fe d'errates. — Les qualitats de la música Webern que volia suggerir en la crònica de quinze dies enrera no eren «una barreja única de flor i delicadesa», com se'm feia dir, però sí de foc i delicadesa.

(*) Vegi's MIRADOR, n.º 346 i 348.

DISCOFILS

inaugura les audicions el dia 6

L'associació Discòfils rependrà les seves tasques el dimecres dia 6 a la sala de conferències de la Llibreria Catalònia.

Per aquesta sessió inaugural s'ha combinat un programa d'interès excepcional. Hi haurà les Danses alemanyes de Schubert, descobertes darrerament per Webern, i el famós Quintet de corda de Mozart, una de les obres màximes de l'autor.

El mestre Robert Gerhard presentarà ambdues obres.

Al costat d'aquestes sessions especialitzades, Discòfils introduirà un nou tipus de sessions, a base d'informació estricta, és a dir dedicades exclusivament a l'audició de les més importants entre les darreres novetats fonogràfiques.

Si us interessa el disc, si us plau de sentir entre set a nou una hora de bona música, amb les màximes garanties materials, us convé formar part dels Discòfils.

El disc ha esdevingut darrerament un mitjà de cultura musical de valor incalculable. A Discòfils sentireu una pila d'obres mestres que us importa molt conèixer i que rarament figuren en els nostres concerts. Al costat d'això, sentireu les obres que més admireu en les seves interpretacions més impecables.

Podem inscriure-us a la nostra administració, Ronda de Sant Pere, 3 (Catalònia), o bé fer-ho al dia de l'audició abans d'entrar a la sala.

Del nombre de socis depèn la multiplicació de les activitats. De moment són assegurades dues audicions per mes.

Primer concert de l'Orquestra Pau Casals

Maurice Eisenberg és un violoncellista excel·lent; un músic de seriosa cultura, de tècnica sòlida i d'exquisida honradesa artística. Sense posseir una personalitat pròpia massa acusada — o potser degut a això, precisament —, pot ésser estimat com un representant ideal del que en podríem dir l'escola de Casals. Gràcies a un rar do de penetració per simpatia i gràcies a una fina intel·ligència, Maurice Eisenberg s'ha assimilat i arriba a reproduir molt fidelment les grans característiques estilístiques que fan de l'escola de Casals una cosa sense parió. Dintre d'aquesta tònica la seva interpretació del Concert en si bemol, de Boccherini, és remarcable en tots sentits.

La Quarta Simfonia, de Beethoven, sota la direcció del mestre Casals, assoleix una interpretació senzillament perfecta. Cal estar-li especialment agraït, entre tantes altres coses, pels seus bells temps modèlics, realment clàssics. Que pocs directors moderns de fama mundial respecten encara la bona, la gran tradició en aquest sentit!

Aplaudim els senyors professors de trompa i oboe per llur tasca notable en el magnífic 1.º Concert de Brandenburg, de Bach. Preferim un moviment unificat — o insensiblement modificat — per les danses finals, minuet i polacca. Una modificació de caràcter, potser, més que de temps real. La felicitació ha de fer-se extensiva a tota l'orquestra, amb el concertino, la primera viola i el solista Maurice Eisenberg en cap, per l'execució brillant del Don Quixot, de Strauss. G.

—Se'n venen molts d'aquests, ara, amb les cases tan baixes de vostre que fan. (Ric et Rac, París)

—Com passa el temps! —Que sí passa? Mira el comptador! (Marianne, París)

En l'avinentsa de l'Onzè Dia Universal de l'Estalvi

Amb aquest motiu, la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis ha fet pública la següent allocució:

Coincideix enguany la celebració del Dia Universal de l'Estalvi amb un moment històric en el qual la humanitat, esguardada en el seu conjunt, viu una de les hores més greus i angioses del seu desenvolupament. Una crisi pregonja afebleix la seva vida i mantes de les modalitats del seu dinamisme actuen afeixugades, ben lluny d'assolir el rendiment espiritual, moral, econòmic i social cobejat per les enlairades aspiracions de la civilització moderna. Són, però, aquestes hores històriques les més adients per a reanimar les essències de les grans valors socials, les quals, amb l'eficiència dels incommovibles postulats de la convivència humana i amb la claror guaiadora dels propis allicionaments, posseeixen la virtualitat indispensable per tal de reprendre les vies pacífiques i assenyades d'una progressiva normalitat.

El III Congrés Internacional de l'Estalvi, reunit a París el mes de maig darrer, amb assistència de representants de 29 països i de la Societat de Nacions, en recollir els ensenyaments del celebrat a Milà el 1924 i ratificar els de Londres del 1929, no dubtà, malgrat les escabroses dificultats dels temps presents, a recomanar a les Caixes d'Estalvi de tot el món que aprofitessin l'avinentsa d'aquest Dia per a assabentar a tothom de les raons de vida de l'estalvi i de la previsió, la sort dels quals, ara com mai, resta estretament unida a la resolució dels greus problemes que flagellen la humanitat.

La Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, ultra la seva identificació amb les ideals, aspiracions i inquietuds de les comarques catalanes i balears, a la totalitat de les quals és una realitat viva, mercès a l'embranchada genial del seu Fundador i Primer Director General, Francesc Moragas i Barret, ha aconseguit desenvolupar-se en íntima compenetració amb les Institucions germanes de tota Espanya i àdhuc d'arreu del món, cordialment aplegades a l'Institut Internacional de l'Estalvi. En arribar, doncs, la data anyal que exterioritza i exalta la solidaritat efusiva que les uneix, arrelada en un ideal comú i segellada per un mateix esperit d'apostolat, vol sumar-se, una vegada més, a aquest esplet de vida fecunda de les Caixes d'Estalvi de tot el món.

Amb elles, i des de la zona que els és pròpia, on no arriben les discòrdies humanes, li plau de recordar, no sols el contingut esponerós de les seves actuacions, sinó també la valor de les essències de la seva doctrina i la força renovadora de l'Estalvi organitzat per a endegar el progrés humà per les vies de la justícia i de la pau, aconseguir la millora individual i l'enlairament col·lectiu i fer compatible la fortitud dels pobles amb la germanor de tots els homes.

I, fent-se també ressò de les conclusions del Congrés de París, creu força adient de reconèixer que, si bé la crisi econòmica contemporània, lluny d'afeblir les Caixes d'Estalvi, ha palesat la seva valoració financera i social i la seva transcendència per atenuar aitals perturbacions, les Caixes i els estalviadors d'arreu propugnen per una estabilització de les forces econòmiques, especialment de la moneda, que faci més remunerador el treball i àdhuc permeti una col·laboració econòmica entre els pobles, accentuant novament llurs relacions, en interès de la civilització i del benestar dels ciutadans.

Però no debades el sudit Congrés, a la darrera de les seves conclusions, després de confirmar la necessitat general de pau i col·laboració entre els pobles, proposà que el Dia Universal de l'Estalvi fos celebrat simultàniament a tots els països i estigués particularment dedicat a la joventut. També nosaltres devem, doncs, adreçar-nos a les

nostres joventuts i als que tenen la responsabilitat de vetllar per a la formació de la seva cultura i perquè els seus esperits adquireixin el temps que reclama la seva missió social.

Cal infondre a les generacions joves l'ideal de l'Estalvi. És indispensable emprar des de l'Escola primària aital mitjà, de tan positiva valor educativa, per a la modelació del caràcter individual i el desenvolupament dels interessos ciutadans. Estalvi no és varícia. Estalviar no vol dir isolar egoísticament del torrent de la riquesa béns econòmics la circulació dels quals és indispensable per al progrés humà. L'Estalvi té per suport la racionalització individual del consum, amb la qual cosa el ciutadà aconsegueix la possibilitat de superació de les contingències i riscos de l'esdevenidor, ensems que, en disciplinar la seva voluntat, assoleix de bell antuvi el seu propi domini i l'ordenament de la seva vida moral. Però els béns econòmitzats deuen fer-se productius mitjançant la seva col·locació, la qual permetrà enriquir, unes vegades, de manera directa i principal, el contingut de l'economia industrial o mercantil, i d'altres, situant-se en un pla aliè a l'especulació, obtenir un rendiment moderat però fixe dels capitals lliurats a l'Estalvi, contribuir també al desenvolupament dels interessos econòmics col·lectius per mitjà de les seves inversions i, en darrer lloc, ratificant més encara el sentit de ben endegada utilitat pública, coadjuvar a les funcions pròpies de la societat, i particularment de l'Estat i altres Corporacions de dret públic, amb unes aportacions culturals, socials i d'assistència en forma organitzada i permanent, obertes a tots els ciutadans, que impliquen una cooperació econòmica considerable a la vida financera de l'Estat i altres organismes d'actuació regional o municipal, i, sobretot, que venguen a completar els ideals de l'Estalvi social, molt ben definits pel I Congrés Internacional de l'Estalvi, en afirmar que no estan fonamentats en una teoria de sacrifici que plani damunt les persones de posició modesta, sinó en una disciplina superior que imposi a tots el millor ús individual i social de la riquesa. A aquesta orientació responen fidelment les Caixes d'Estalvi. Aquest és el seu ideal, esdevingut realitat viva a tots els països civilitzats. Aquest és un dels ideals que deuen fer seu tots els ciutadans, especialment les nostres joventuts, car és ben compatible amb tots els de cadascú.

La Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, que compta ja amb un historial de més de trenta anys, consagrat constantment a aquest ideal, i que, per la quantia dels seus ròssocs de la Secció General d'Estalvi, pel nombre dels imponents que li han vingut paleasant la seva confiança i la seva estima, pels mètodes de treball aplicats a les seves operacions, per la màxima cura prestada al funcionament financer del mecanisme de les seves inversions i per l'obra assenyada i eficient realitzada per mitjà dels seus organismes d'actuació cultural, social i d'assistència, constitueix la plasmació més plena i activa, no sols a Catalunya i Balears, sinó a tota Espanya, d'aquell ideal de l'Estalvi social, que mena les activitats de les Caixes d'Estalvi d'arreu i es concentra integralment a l'Institut Internacional de l'Estalvi; aquesta Caixa, en l'avinentsa de l'XI Dia Universal de l'Estalvi, s'afirma, una vegada més, en aquest ideal, li ofereix el contingut de totes les seves activitats, especialment les avui ordenades a la seva commemoració, i, solidaritzada amb totes les Caixes d'Estalvi del món, vol ésser verb d'aquest ideal, per tal d'intensificar el seu expandiment i fer-lo arrelar, més encara, a les llars de totes les terres catalanes i balears a les quals va adreçada particularment la nostra actuació.

Barcelona, 31 d'octubre del 1935.

Els intèrprets de «Noblesa obliga»

Charles Laughton és incontestablement una de les figures màximes del cinema. La seva aparició és relativament recent, però la seva carrera potser no té parió. Recordeu-lo en El Signe de la Creu, on la seva interpretació de Neró era una cosa definitiva. Recordeu-lo en La vida privada

d'un vaquer que ha fet diners, renovant aíl els seus èxits anteriors que l'han assenyalat sempre com un dels més fidels intèrprets de l'humor americà.

La seva muller (en el film) és una creació de Mary Boland, que en el paper de nova rica, sempre a la caça d'expectacions mundanes, en el recó provincià de Red Gap, és un dels aspectes més divertits de la pel·lícula.

Una altra figura cabdal del film és Roland Young en el paper de Lord Burnstead, que, un dia de mala inspiració, es juga al póker el seu ajuda de cambra... i el perd.

Es així que comencen les aventures de Ruggles (Charles Laughton), format en la magnífica tradició britànica de les altes esferes i obligat per la mala fortuna del seu amo a entrar al servei d'un americà, que ell s'imagina, a través de les històries de cow-boys i de pell-roges, com un autèntic salvatge.

Completen el repartiment Zasu Pitts i Leila Hyams.

Aquest és el film que MIRADOR presentarà el dia 11 de novembre al Coliseum, representant la seva tradició d'organitzar sessions cinematogràfiques.

Charles Laughton, Mary Boland, Charlie Ruggles, Zasu Pitts, Roland Young i Leila Hyams, del repartiment de «Noblesa obliga»

d'Enric VIII, en el sketch de Si jo tingués un milió, en Justícia divina, en Les verges de Wimpole Street.

En Noblesa obliga, Charles Laughton us reserva una sorpresa. És el «seu» film. Humor i anàlisi psicològica. Sorpren el talent consumat amb què Charles Laughton expressa el procés psicològic que sofreix una ajuda de cambra d'un lord anglès en ésser transplantat a una localitat de l'Oest americà.

Al costat de Charles Laughton, retrobeu l'incomparable Charlie Ruggles en el rol

SI ÉS ELÈCTRIC I PER A VOSTRE AUTOMÒBIL
ho treballen en les millors condicions de preu i qualitat, al **GARATGE ELÈCTRIC** CARRER MOIA, 61-8 (Arbú i Diagonal)

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa □ Màxima qualitat
AVINYÓ, 19, pral. · Telèfon 17047 · BARCELONA

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat (Casa de l'Ardiaca)